

Metodika nastave likovne kulture: Autentičnost osobe i kreativno izražavanje

Kladarin, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:957961>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
Diplomski sveučilišni studij
Nastavnički odsjek, Likovna kultura

DIPLOMSKI RAD

AUTENTIČNOST OSOBE I KREATIVNO IZRAŽAVANJE

Marija Kladarin

Mentorica: izv. prof. mr. art. dr. sc. Sonja Vuk

Zagreb, rujan 2023.

SAŽETAK

Svrha ovog diplomskog rada bila je istražiti povezanost odgoja i životne okolnosti učenika s kreativnim osobinama koje posjeduje. Socijalna kognitivna teorija naglašava da se osobnosti formiraju na temelju društvenih konteksta, kada ljudi promatraju ponašanje drugih. Stoga se može zaključiti da veliki utjecaj na razvoj djeteta ima ponašanje njegovih roditelja. S time je povezana mogućnost razvoja kreativnog izražavanja i autentičnosti, ako je ono već dijelom predodređeno našim odgojem.

Prema tome, ovo istraživanje bavilo se utjecajem odgoja na kreativno izražavanje i autentičnost osobe što je ujedno i polazni problem. U nastavi likovne kulture, sve su češći slučajevi kopiranja tuđih radova i korištenja već poznatih šablona i uzoraka. Manjak kreativnosti primjećuje se u površnim idejama i interesima učenika, ali ono se očituje i u međusobnim odnosima, komunikaciji i samozastupanju.

Cilj ovog istraživanja bio je odgovoriti na pitanje koji čimbenici u odgoju utječu na kreativno izražavanje i autentičnost učenika u nastavi likovne kulture te nalaženje novog načina provođenja nastave koji će potaknuti kreativnost učenika.

Rezultatima diplomskog istraživanja odgovorilo se na sljedeća istraživačka pitanja:

Kakav je utjecaj roditelja na likovno izražavanje učenika?

Koliko su učenici samostalni u likovnom izražavanju na nastavi likovne kulture?

Postoji li povezanost pristupa roditelja prema likovnom izražavanju učenika s njihovom spremnošću na slobodno likovno izražavanje?

Istraživanje je bilo provedeno kvalitativno, akcijskim pristupom u tri koraka. Od instrumenata istraživanja korišteni su analiza literature, upitnik, zadaci za učenike, nestrukturirani i polustrukturirani intervjui, analiza likovnih radova, bilješke i opažanja.

Prema rezultatima istraživanja uočeni su problemi pri samom odabiru motiva kao odraz ne poimanja vlastite autentičnosti te korištenje već postojećih šablonskih prikaza. Također, otkrivena je značajna poveznica između roditeljskog odgoja i razvitka kreativnog izražavanja kod djeteta kao i to da se umjetnička tendencija roditelja reflektira na umjetničku tendenciju i kreativnost djeteta.

Ključne riječi: kreativno izražavanje, autentičnost, odgoj, perfekcionizam, nastava likovne kulture

SUMMARY

The main objective of this thesis research was to investigate the connection between education and life circumstances of students with their creative qualities. Social cognitive theory emphasizes that personalities are formed based on social contexts, when people observe the behavior of others. Therefore, it can be concluded that the behavior of the parents has a great influence on the child's development. We come to the problem of the possibility of developing creative expression and authenticity if it is already partially predetermined by our upbringing.

Therefore, this research deals with the influence of education on the creative expression and authenticity of a person, which is also the initial problem. In art classes, cases of copying other people's works and using already known templates and samples are becoming more and more common. The lack of creativity is noticeable in the students' superficial ideas and interests, but it is also manifested in mutual relations, communication and self-representation.

The goal of this research is to answer the question of which educational factors influence the creative expression and authenticity of students in art classes, and to find a new way of teaching that will stimulate students' creativity.

The results of the graduate research answered the following research questions:

What is the influence of parents on students' artistic expression?

How independent are students in artistic expression in art classes?

Is the parents' approach to students' artistic expression related to their readiness for free artistic expression?

The research was conducted qualitatively, using a three-step action approach. The research instruments used were literature analysis, questionnaire, assignments for students, unstructured and semi-structured interviews, analysis of art works, notes and observations.

According to the results of the research, problems were observed when choosing motifs as a reflection of a lack of understanding of one's own authenticity and the use of pre-existing template representations. Also, it was discovered that there is a great link between parental upbringing and the development of creative expression in the child and that the artistic tendency of the parents is reflected on the artistic tendency and creativity of the child.

Key words: creative expression, authenticity, upbringing, perfectionism, art education

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. TEORIJSKI DIO.....	3
1.1. Autentičnost.....	3
1.2. Kreativnost.....	4
1.2.1. Mjerenje kreativnosti.....	5
1.3. Obiteljski čimbenici i razvoj kreativnog izražavanja.....	6
1.3.1. Odnos između stilova roditeljstva i kreativnosti.....	7
1.3.2. Odnos između stilova roditeljstva i perfekcionizma.....	9
1.4. Kreativnost u nastavi likovne kulture.....	10
2. EMPIRIJSKI DIO.....	12
2.1. Cilj istraživanja.....	12
2.2. Uzorak istraživanja.....	12
2.3. Metode i instrumenti istraživanja.....	12
2.4. Oblici rada i nastavne metode.....	13
2.5. Opis tijeka istraživanja.....	13
2.5.1. Opis tijeka prvog akcijskog koraka/nastavnog dvosata.....	13
2.5.2. Opis tijeka drugog akcijskog koraka/nastavnog dvosata.....	14
2.5.3. Opis tijeka trećeg akcijskog koraka/nastavnog dvosata.....	15
2.6. Analiza rezultata istraživanja.....	16
2.6.1. Analiza upitnika.....	16
2.6.2. Analiza likovnih radova učenika	26
3. Rasprava.....	38
4. ZAKLJUČAK.....	41
5. LITERATURA	42
6. PRILOZI.....	45
6.1. Pisane pripreme.....	45
6.1.1. Pisana priprema – Prvi nastavni dvosat.....	45
6.1.2. Pisana priprema – Drugi nastavni dvosat.....	56
6.1.3. Pisana priprema – Treći nastavni dvosat.....	66

UVOD

U obiteljskom okruženju odnos roditelj-dijete predstavlja najraniji i najvažniji društveni odnos koji može trajati doživotno. Odgoj djeteta nije samo ključna obiteljska odgovornost, već također značajno doprinosi društvu. Roditeljski odgoj i emocionalna klima u obitelji rezultat su ponašanja i stavova roditelja koji utječu na razvoj djeteta, uključujući i razvoj kreativnosti.

Kreativnost je sposobnost inovativnog razmišljanja kojim se pronalaze jedinstvena rješenja problema. Kada se djetetu točno pokaže kako se nešto radi, ono razvija osjećaj nekompetentnosti. Ukoliko se omogući pristup njegovim zahtjevima i interesima, umjesto naređivanja i obaveznih aktivnosti, ono neće biti uskraćeno u području njegove urođene radoznalosti. Kada roditelji imaju perfekcionistička očekivanja, kreativnost djeteta slabi. Dijete kritizirano od strane roditelja i učitelja zbog doživljavanja novih stvari manje je kreativno jer se time stvaraju barijere u sukobu s osobinama ličnosti kreativnih pojedinaca.¹

Autentičnost se odnosi na svijest o vlastitom jastvu i djelovanju u skladu s njim.² Živeći autentično i slažući se sa samim sobom, autentični pojedinci obično razvijaju povišene razine samopoštovanja, zadovoljstva u vezi i dobrobiti, kao i niže razine stresa, agresije, anksioznosti i depresije.³ Prethodna istraživanja otkrila su kako je vjerojatnije da će autentični ljudi imati otvoren um (npr. prihvatiti iskustva bez poricanja, iskrivljavanja ili preuveličavanja vanjskih evaluacijskih informacija) kako bi vidjeli svijet oko sebe. Stoga je vrlo vjerojatno da otvorenost može oblikovati motiviranu preferenciju preko koje autentičnost utječe na kreativnost pojedinca.

Okolina ima veliki utjecaj na kreativnost. Khosrowjerdi (2006.) je otkrio da su stilovi roditeljstva, odnosno odgoja djece, učinkoviti u poticanju dječje kreativnosti.⁴ Različita ponašanja roditelja u odgoju djece čine različite stilove roditeljstva ili prakse odgoja djece. Roditeljski stilovi predstavljaju emocionalne odnose i kvalitetu kontakta koje roditelji ostvaruju sa svojom djecom, što je od velike važnosti u procesu učenja i razvoja. Postoji niz različitih stilova roditeljstva. Diana Baumrind (1971.) vjeruje da, s obzirom na razinu kontrole, usklađenosti i bliskih odnosa te neovisnosti, postoje tri stila roditeljstva, i to *autoritativno*,

¹ Alborzi, M., (2012). *The role of parenting beliefs and attitude to children's creative thinking creativity. Psychological and Social Studies of Women*, 9. str.

² Barnett, M. D. i Deutsch, J. T. (2016). *Humanism, authenticity, and humor: Being, being real, and being funny*, Personality and Individual Differences, Volume 91, <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.12.004>.

³ Bryan, J. L. i sur. (2015). *Prevent the blue, be true to you: Authenticity buffers the negative impact of loneliness on alcohol-related problems, physical symptoms, and depressive and anxiety symptoms*, Health Psychol. <https://doi.org/10.1177/1359105315609090>

⁴ Khosrowjerdi, Z. (2006). *Creativity and Teaching Methods. Journal of Growth*, 15, 10-15

*autoritarno i permisivno.*⁵ Autoritativan stil roditeljstva povezan je s bliskim vezama, prilagodljivim tehnikama kontrole i odgovarajućom neovisnošću. Autoritarni stil ima nisku razinu priznanja i bliskih veza, visoku razinu kontrole i nisku razina davanja neovisnosti. Roditelji s permisivnim stilom roditeljstva provode ljubaznu i gostoljubivu metodu te nameću malo kontrole nad ponašanjem svoje djece. Takvi roditelji dopuštaju svojoj djeci da u bilo kojoj dobi, čak i kada nisu sposobna donositi bilo kakve odluke, odluče što god žele.

Maccoby i Martin (1983.) temelje svoje istraživanje četiri roditeljska stila na dvije dimenzije: zahtjevnost i responzivnost. Naveli su da je autoritarni stil visoko zahtjevan, ali nizak u odzivu, dok je autoritativan stil visok u zahtjevnosti i odzivu. Međutim, permisivni su stil definirali složenije od Diane Baumrind razlikujući dva obrasca roditeljstva unutar permisivnog stila: permisivno-popustljivi i permisivno-indiferentni.⁶

Rezultati mnogih istraživanja pokazali su da je roditeljski perfekcionizam povezan sa stilovima roditeljstva. Roditelji perfekcionista, koje karakteriziraju visoka očekivanja od sebe i svoje djece, pretjerano visoki osobni kriteriji i pretjerana zabrinutost neuspjehom, vjerojatnije će se uključiti u uvjetno odobravanje i nametljivo roditeljstvo. Na taj način oni ne mogu emocionalno i empatično reagirati na nužne potrebe i želje svoje djece.

Potrebe djeteta poput samospoznaje, slobodnog izražavanja, razvitka identiteta i identificiranja emocija trebaju biti temelj obrazovnih procesa kojima bi se tada razvijala i kreativnost. Do sada škole uglavnom nisu uzimale u obzir potrebe učenika, niti poticale na njegovo aktivno sudjelovanje, kako na nastavi tako i u društvu. Poučavanje za kreativnost zahtijeva jedinstvenu, personaliziranu i smislenu razmjenu znanja i vještina koja omogućuje učenicima da se uključe u kreativni proces. Ovakav način likovnog obrazovanja očituje se u imerzivnoj metodi (Vuk i sur., 2015.) koja kod učenika istovremeno stimulira više osjetila i aktivira sljedeće kategorije uronjenosti u kreativni proces: senzorno-motornu, kognitivnu, emocionalnu i prostornu.⁷

⁵ Baumrind, D. (1971). *Current patterns of parental authority*. *Developmental Psychology*, 4(1, Pt.2), 1–103. str. <https://doi.org/10.1037/h0030372>

⁶ Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). *Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction*, U P. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:142797725>

⁷ Vuk, S. (2023). *Development of creativity in elementary school*, *Journal of Creativity*, Volume 33, Issue 2 <https://doi.org/10.1016/j.yjoc.2023.100055>

1. TEORIJSKI DIO

1.1. Autentičnost

Autentičnost je važan konstrukt u humanističkoj psihologiji, a sastoji se od neslaganja između pravog ja, zapaženog ja i izraženog ja.⁸ Mnoge teorije autentičnosti bave se idejom pravog ja te njegovim konstruktom. Povijesni pogled na modele sebstva, u rasponu od Freudovog ega, superega i ida do Higginsovog realnog, idealnog i traženog *ja* (1987.), sugerira višedimenzionalnost sebstva, pri čemu je ono proizvod društvene interakcije te osobni, unutarnji zahtjev za individualnost.

Razvoj autentičnosti zahtijeva od pojedinca da otkrije i pronađe načine izražavanja onoga što smatra svojim pravim *ja*. Prema humanističkoj psihologiji, autentičnost je neophodna za osobni rast i razvoj. Pojedinaac koji je sposoban biti vjieran sebi razviti će osjećaj vlastite vrijednosti i samopoštovanja, što mu zauzvrat omogućuje stvaranje zdravih odnosa s okolinom i ispunjen život. Koncept autentičnosti usko je povezan s idejom samoaktualizacije koja se odnosi na proces usavršavanja i izrastanja u najbolju verziju sebe, a kako bi to postigli pojedinci moraju biti autentični.

Biti dosljedan i djelovati u skladu sa svojim pravim *ja* ključan je aspekt za pozitivno funkcioniranje. Ono pridonosi razvoju samopoštovanja, pozitivnim međuljudskim odnosima, ali i kreativnosti. Autentičnost i kreativnost ključne su komponente djetetova razvoja. Kada se djecu potiče da budu autentična i vjerna sebi veća je vjerojatnost da će razviti snažan osjećaj vlastite vrijednosti i samopoštovanja, a time i mogućnost kreativnijeg djelovanja u područjima učenja, istraživanja i igre.

Povezivanje učenja u učionici s vanjskim svijetom središnja je točka raznolikosti nastave koja je definirana kao "autentično učenje". Prema Herringtonu i sur. (2014), autentično učenje nije teorija učenja, već smjernica koju je potrebno uzeti u obzir prilikom izrade kurikuluma. Ideja je da učenici uče učinkovitije i osjećaju se više motivirani ako su smješteni u kontekst koji odražava stvarni život, u kontaktu s relevantnim pitanjima i ostvarivim projektima. U autentičnom učenju učenici uče radeći i stječu vještine koje će im biti korisne u daljnjem životu, poput kritičkog mišljenja, rješavanja problema i istraživačkih metoda. Autentično učenje stavlja učenike u središte, oni se suočavaju s realnim problemima gdje rješenje nije očito niti unaprijed definirano te je potrebno poduzeti radnje kako bi ih se riješilo.

⁸ Barnett, M. D. i Deutsch, J. T. (2016) *Humanism, authenticity, and humor: Being, being real, and being funny*, Personality and Individual Differences

1.2. Kreativnost

Kreativnost uključuje mnoge definicije i pojmove koji se konstantno mijenjaju, čime je ona i dalje vrlo složen i nedovoljno istražen koncept. Tradicionalno, kreativnost je prvenstveno definirana u pojmovima individualnih osobina ličnosti i dokazuje se kreativnim načinima razmišljanja i ponašanja pojedinaca. Guilford (1975.) definira kreativnost kao *sposobnost ili sposobnost generiranja alternativa iz danih informacija, s naglaskom na raznolikost, količinu i relevantnost rezultata*.⁹ Stoga bi se čin stvaranja mogao definirati kao proces generiranja originalnih i učinkovitih ideja ili proizvoda koji zahtijeva vještine za integraciju različitih kognitivnih procesa.

Sposobnost divergentnog razmišljanja dugo se smatrala ključnom sposobnošću na kojoj se temelji kreativna izvedba. Mjerenje divergentnog razmišljanja provodi se u mnogim oblicima, ali svi oni temeljno predstavljaju niz otvorenih novih problema u kojima se od osoba traži da generiraju što više ideja kojih se mogu sjetiti. Druga sposobnost koja se obično povezuje s kreativnošću je inteligencija, a Harris i sur. i Carter (2019.) pokazali su da je opća inteligencija moćan prediktor kreativnosti u stvarnom svijetu, barem ako je pojedinac otvoren.¹⁰ Inteligencija je, međutim, sama po sebi složena konstrukcija koja uključuje brzinu, dubinu i organizaciju obrade informacija. Iako su sposobnosti važne, za iznalaženje kreativnih rješenja problema izravnije utječu načini na koje ljudi rješavaju kreativne probleme.¹¹ Iako je jasno da su višestruke, različite aktivnosti obrade uključene u kreativno rješavanje problema, konceptualna kombinacija i reorganizacija postojećeg znanja osnova je za generiranje originalnih, izvedivih, novih ideja.

Postoji niz osobina koje su povezane s kreativnošću pojedinaca općenito, ali postoji mnogo različitih mišljenja o tome koje to osobine mogu biti i kako se aktiviraju u situacijama stvarnog života. Neke od ovih osobina smatraju se pozitivnim karakteristikama: osobe su znatiželjne, otvorenog uma, energične, umjetnički nastrojene i imaju istančan smisao za humor. Drugi dispozicijski čimbenici koji mogu izazivati razine tolerancije nastavnika kao što su pravila ispitivanja, neorganiziranost i sklonost emocionalnosti često se ne cijene u školskom okruženju.

⁹ Guilford, J. P. (1975). *Creativity: A Quarter Century of Progress*. U I. A. Taylor, & J. W. Getzels, (ured.), *Perspectives in Creativity*. Chicago: Aldine Publishing Co. str. 40.

¹⁰ Harris, A. M., Williamson, R. L., & Carter, N. T. (2019). *A conditional threshold hypothesis for creative achievement: On the interaction between intelligence and openness*. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 13(3), str. 322. <https://doi.org/10.1037/aca0000182>

¹¹ Vincent, A. S., Decker, B. P., & Mumford, M. D. (2002). *Divergent Thinking, Intelligence, and Expertise: A Test of Alternative Models*. *Creativity Research Journal*, 14, 163.-178. str. http://dx.doi.org/10.1207/S15326934CRJ1402_4

Društveno-tehničko okruženje u kojem kreativna osoba radi također može snažano utjecati na kreativna postignuća. Različiti atributi okoline poput autonomije, participativnog glasa, preuzimanja rizika i podrške vršnjaka, snažno utječu na kreativna postignuća.

1.2.1. Mjerenje kreativnosti

U obrazovnom kontekstu interes za praktične primjene kreativnih procesa rezultirali su razvojem sredstava za mjerenje kreativnosti, iako nije postignut konsenzus oko teorijske osnove definiranja kreativnosti. Iako postoje brojne tehnike za mjerenje kreativnosti, u svakom je procesu prisutna nepotpuna ili raznolika slika kreativnih procesa.¹² Korišteni su standardizirani testovi, ljestvice ocjenjivanja, kontrolne liste i radni uzorci za proučavanje kreativnosti učenika i kreativnih procesa (uglavnom bez obzira na njihovo obrazovno ili kulturno podrijetlo). Predlaže se, međutim, da se više mjera koristi pri donošenju odluka za procjenu kreativnih procesa.¹³

Istraživači su u nekim istraživanjima smatrali kako je osobno izvješće o vlastitoj kreativnosti odgovarajuća metoda za mjerenje kreativnosti sudionika. Primjeri takvih mjera uključuju ljestvicu samoučinkovitosti kreativnosti u kojoj se kreativnost mjeri subjektivnim uvjerenjima ispitanika o nečijoj sposobnosti da bude kreativan¹⁴ i kontrolni popis pridjeva kreativne osobnosti u kojoj se kreativnost mjeri ispitanikovom procjenom vlastitih osobina ličnosti koje odgovaraju kreativnosti.¹⁵ Drugi su istraživači radije koristili relativno dugotrajnije, proizvodno orijentirane mjere kreativnosti gdje se kreativnost ispituje kroz neku vrstu proizvoda. Među prvim testovima kreativnosti bio je i Guilfordov tzv. *spajalica test* u kojemu je kreativna osoba za svakidašnji predmet trebala osmisliti što više namjena. Ovakav test mjeri divergentno razmišljanje prema kategoriji fluentnosti koja se odnosi na broj funkcija koje osoba uspije osmisliti, zatim kategoriji originalnosti, koliko su te funkcije neuobičajene te fleksibilnosti koja se odnosi na širinu područja koju pokrivaju odgovori.¹⁶

¹² Coleman, L. J. , & Cross, T. L. (2001). *Being gifted in school: An introduction to development, guidance, and teaching*. Waco, TX:Prufrock Press.

¹³ Zimmerman, E. (2009). *Reconceptualizing the Role of Creativity in Art Education Theory and Practice*. *Studies in Art Education*, 50(4), 382.–399., <http://www.jstor.org/stable/40650349>

¹⁴ Carmeli, A., & Schaubroeck, J. (2007). The influence of leaders' and other referents' normative expectations on individual involvement in creative work. *The Leadership Quarterly*, 18(1), 35.- 48. <http://doi.org/10.1016/j.leafaqua.2006.11.001>

¹⁵ Gough, H. G. (1979). A creative personality scale for the Adjective Check List. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(8), 1398–1405., <https://doi.org/10.1037/0022-3514.37.8.1398>

¹⁶ Huzjak, M. i Županić Benić, M. (2017). *Measuring Creativity in Visual Arts Teaching Methodology in Elementary School*, Učiteljski Fakultet, Sveučilište u Zagrebu, <https://doi.org/10.15516/cje.v19i0.2716>

Pri vrednovanju likovnih radova učenika na nastavi likovne kulture mogu se koristiti faktori kreativnosti od kojih se prvi, fleksibilnost, odnosi na traženje novih načina i sposobnost prilagodbe kod rješavanja likovnih problema, te snalažljivost u mišljenju i uspostavljanju novih asocijacija, kombinacija itd. Sljedeći faktor je fluentnost koja se očituje u stvaranju novih, dinamičnih, bogatih ideja i mogućnost organiziranja ideja u cilju rješavanja likovno teoretskog problema u zadanoj likovnoj tehnici. Pri vrednovanju faktora originalnosti likovnog rada, gledaju se parametri izvornog, neponovljivog, spontanog, neuobičajenog, rijetkog rješenja te otkrivanje novog, osobnog i neponovljivog. Slijedi faktor redefinicije koji se odnosi na nova rješenja nastala na temelju savladanih postupaka rada i likovno umjetničkih sredstava, te posljednji faktor elaboracije u kojemu se opaža odnos detalja i cjeline, broj i preciznost detalja te mogućnost izvedbe istraživačkog procesa od ideje do rezultata.

1.3. Obiteljski čimbenici i razvoj kreativnog izražavanja

Obitelj kao temeljna društvena institucija igra ključnu ulogu u razvoju djeteta, uključujući i razvoj kreativnosti.

Provedena su mnoga istraživanja o utjecaju obiteljskih čimbenika na kreativnost, no još uvijek nedostaju istraživanja specifičnog ozračja za kreativnost u odnosu između roditelja i djeteta. Dokazano je da roditelji koji podržavaju kreativnost svog djeteta stvaraju specifičnu klimu u domu, tj. potiču na nove doživljaje, raznolikosti, i nekonformizam, nadahnjuju na maštanje i kreativno razmišljanje te podržavaju ustrajnost u kreativnim nastojanjima.¹⁷ S druge strane, također je dokazano da stil roditeljstva koji karakterizira roditeljska toplina, prihvaćanje djeteta i potpora autonomiji igra ključnu ulogu u razvoju djetetove kreativnosti.

Istraživanje obiteljskih čimbenika povezanih s razvojem dječje nadarenosti i kreativnosti može se podijeliti u četiri glavne kategorije:¹⁸

1. Strukturne karakteristike obitelji, kao što su socioekonomski status, veličina obitelji, obiteljska struktura, konstelacije braće i sestara ili broj braće i sestara.
2. Obiteljska klima ili okruženje koje se odnosi na dimenzije atmosfere unutar doma i uključuje roditeljske stilove i stavove, ponašanja i prakse, kao i naglasak o strukturi i pravilima obiteljskog života.

¹⁷Kwaśniewska, J. M., Gralewski, J., Witkowska, E. M., Kostrzewska, M., Lebuda, I. (2018). *Mothers' personality traits and the climate for creativity they build with their children, Thinking Skills and Creativity*, Volume 27, <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2017.11.002>.

¹⁸Jankowska, D. M., & Gralewski, J. (2022). *The familial context of children's creativity: parenting styles and the climate for creativity in parent-child relationship. Creativity Studies*, 15(1), 1.–24. <https://doi.org/10.3846/cs.2022.13449>

3. Vrijednosti koje zastupaju roditelji u pogledu uspjeha i postignuća.
4. Donesene/modelirane vrijednosti, poput pružanja kulturnih iskustava.

Usprkos dugoj povijesti proučavanja utjecaja obiteljskih čimbenika na ostvarenje kreativnih potencijala djece, istraživanja uloge obitelji još su prilično ograničena.

Klima za kreativnost u odnosu roditelj-dijete usredotočuje se na doživljavanje novosti, raznolikosti i nekonformizma, inspiraciju za maštanje i kreativno razmišljanje te podršku ustrajnosti u kreativnim naporima. Ovi čimbenici prvenstveno obuhvaćaju stav koji promiče dječju autonomiju i prihvaćanje kreativnih napora. Poticanje na doživljavanje novosti i raznolikosti znači spremnost roditelja da svoje dijete stave u nove situacije i potaknu ga na razmišljanje i djelovanje izvan okvira. Poticanje nekonformizma znači omogućiti roditeljima da slijede vlastite staze svog djeteta, uključujući kršenje utvrđenih društvenih normi i prelaženje njihovih granica. Podrška ustrajnosti u kreativnim nastojanjima povezana je s voljom roditelja za podržavanje vlastitog djeteta u kreativnim aktivnostima, uvažavanjem ideja svog djeteta i motivacijom da nastavi djelovati čak i ako pogriješi.

1.3.1. Odnos između stilova roditeljstva i kreativnosti

Khosrowjerdi (2006.) je otkrio da su stilovi roditeljstva učinkoviti u poticanju dječje kreativnosti.¹⁹ Različita ponašanja roditelja u odgoju djece čine različite stilove roditeljstva ili prakse odgoja djece. Postoji niz različitih stilova roditeljstva.

Diana Baumrind (1971.) grupira ponašanje roditelja prema kriterijima zahtjevnosti i responzivnosti (odaziva) te stvara tipologiju od tri stila roditeljstva: *autoritarni*, *autoritativni* i *permisivni*.²⁰ Svaki od ovih roditeljskih stilova odražavaju različite prirodne obrasce roditeljskih vrijednosti, praksi i ponašanja te izrazitu ravnotežu odziva i zahtjevnosti. Permisivni roditelji viđeni su kao više osjetljivi nego zahtjevni. Oni ne zahtijevaju zrelo ponašanje, već dopuštaju značajnu samoregulaciju, a konfrontaciju izbjegavaju. Također, nameću malo kontrole nad ponašanjem svoje djece te im dopuštaju da u bilo kojoj dobi, čak i kada nisu sposobna donositi bilo kakve odluke, odluče što god žele. Autoritarni su roditelji vrlo zahtjevni i izravni s niskom razinom odaziva. Autoritarni stil ima nisku razinu priznanja i bliskih veza, visoku razinu obvezne kontrole i nisku razinu davanja neovisnosti. Jedna od ključnih razlika između autoritarnog i autoritativnog stila roditeljstva je u dimenziji psihološke kontrole. Psihološka kontrola odnosi se na pokušaje zadiranja u psihički i emocionalni razvoj

¹⁹ Khosrowjerdi, Z. (2006). *Creativity and Teaching Methods*. *Journal of Growth*

²⁰ Baumrind, D. (1971). *Current patterns of parental authority*

od strane roditelja. Autoritarni i autoritativni roditelji imaju visoku razinu zahtijevanja od svoje djece, očekuju da se ona ponašaju primjereno i prate roditeljska pravila. Međutim, autoritarni roditelji također očekuju da njihova djeca prihvate njihove vrijednosti, razloge i ciljeve bez propitivanja. S druge strane, autoritativni roditelji otvoreni su za više slobodnog i neograničenog komuniciranja, više koriste objašnjenja i slušaju mišljenja svoje djece.

Maccoby i Martin (1983.) naveli su da je autoritarni stil visoko zahtjevan, ali nizak u odzivu, dok autoritativan stil visok u zahtjevnosti i odzivu. Međutim, permisivni su stil definirali složenije od Diane Baumrind raščlanjujući dva obrasca roditeljstva unutar permisivnog stila: permisivno-popustljiv i permisivno-indiferentan. Permisivno-popustiv stil roditeljstva karakteriziraju visoka toplina i visoki zahtjevi, a iako roditelji imaju slabu kontrolu djetetovog ponašanja, njihova komunikacija je visoka. Nasuprot tome, permisivno-indiferentni stil karakterizira niska toplina te slaba kontrola djetetovog ponašanja i njihove zajedničke komunikacije.

Roditelji stoga mogu utjecati na djetetovo raspoloženje i omogućiti mu akademski uspjeh i psihički razvoj koristeći različite prakse odgoja. Svaki od navedenih stilova roditeljstva može biti učinkovit u stvaranju uvjeta za privlačenje djece kreativnim ponašanjima i okruženjima koja potiču kreativnost. Autoritativni roditelji nadziru i utječu na jasne standarde ponašanja svoje djece, daju prednost dječjim potrebama i sposobnostima, postavljaju zahtjeve zrelosti primjerene dobi, potiču djecu da budu neovisna i autonomna, nude demokratsku klimu te su pažljivi i opraštajući.²¹ Roditelji s permisivnim stilom roditeljstva često izražavaju toplinu i privrženost, ali ne i pažnju, teško provode pravila i autoritet, preuzimaju ulogu prijatelja, a ne roditelja, dopuštaju djetetu da donese vlastitu odluku, pružaju visoko prihvaćanje i nameću minimalna očekivanja i kazne.²² Vrlo blizak odnos popustljivih roditelja uz njihova minimalna očekivanja rezultira nedostatkom spremnosti njihove djece za donošenje odluka. Stoga nije uočena značajna povezanost između permisivnog stila roditeljstva i kreativnosti. Autoritarni roditelji čvrsto kontroliraju postupke svoje djece, očekuju strogu, neupitnu poslušnost roditeljskom autoritetu, nisu spremni prihvatiti individualnost djeteta, rješavaju neposluh prisilnom i kaznenom disciplinom, relativno zanemaruju djetetove potrebe i imaju izrazito direktivno ponašanje i malo komunikacije sa svojim djetetom. Kada je neovisna evolucija autoritarnog stila ograničena, roditelji koriste kaznu kako bi kontrolirali ponašanje svog djeteta.

²¹ Mehrinejad, S. A., Rajabimoghadam, S., Tarsafi, M., (2015). *The Relationship between Parenting Styles and Creativity and the Predictability of Creativity by Parenting Styles*, Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 205, <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.09.014>

²² Mehrinejad, S. A., Rajabimoghadam, S., Tarsafi, M., (2015). *The Relationship between Parenting Styles and Creativity and the Predictability of Creativity by Parenting Styles*

Kao rezultat toga, djeca takvih roditelja često razvijaju negativne misli i strah od novih iskustava. Naprotiv, ako roditelji primjenjuju autoritativan stil, dijete uči djelovati bez straha od posljedica i djelovati slobodno u društvenim situacijama bez socijalne fobije ili straha. Stoga će pretjerana inhibicija roditelja s autoritarnim stilom roditeljstva biti prepreka kreativnosti njihova djeteta.²³

1.3.2. Odnos između stilova roditeljstva i perfekcionizma

Perfekcionizam je osobina ličnosti koju karakterizira težnja za besprijekornošću i pretjerano visoko postavljanje standarda za izvedbu, popraćenih tendencijama prema pretjerano kritičnim procjenama nečijeg ponašanja.²⁴ Sastoji se od tripartitnog modela koji uključuje i intrapersonalnu i interpersonalnu dimenziju: samoorijentirani perfekcionizam (SOP; zahtjev za savršenstvom sebe), društveno propisan perfekcionizam (SPP; doživljavanje drugih kao onih koji zahtijevaju savršenstvo od sebe) i perfekcionizam orijentiran na druge (OOP; zahtijevanje savršenstva drugih).²⁵

Model društvenih očekivanja predlaže da se perfekcionizam razvija kao posljedica uvjetnog roditeljskog odobravanja u kombinaciji s roditeljskim očekivanjima i kritikom.²⁶ To rezultira učenjem da su savršenstvo i uspjeh presudni kako bi se ugodilo i zadobilo ljubav i naklonost roditelja, dok je neuspjeh neprihvatljiv. Djeca, čiji roditelji imaju visoka očekivanja od uspjeha i kritiziraju ih kada ta očekivanja nisu ispunjena, sklonija su razvoju perfekcionizma internaliziranjem tih očekivanja kao i negativne samoevaluacije. Drugi model je *Model socijalnog učenja*, koji se temelji na dječjoj tendenciji modeliranja perfekcionista ponašanja svojih roditelja. Ovaj model sugerira da djeca razvijaju perfekcionista osobine promatrajući i oponašajući perfekcionizam svojih roditelja, što se može dogoditi zbog česte izloženosti perfekcionista uvjerenjima i ponašanjima roditelja ili pokušaju da budu savršeni poput njih.

²³ Tanhaye- Reshvanlou, F., & Hejazi, E. (2009). *Understanding the relationship between parenting style and academic motivation and academic achievement of high school students*. Journal of Scholar Behavior, 39, 1-14.

²⁴ Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (Eds.). (2002). *Perfectionism: Theory, research, and treatment*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10458-000>

²⁵ Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456 - 470. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456>

²⁶ Flett, G. L., Hewitt, P. L., Oliver, J. M., & Macdonald, S. (2002). Perfectionism in children and their parents: A developmental analysis. U G. L. Flett & P. L. Hewitt, *Perfectionism: Theory, research, and treatment*, American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10458-004>

Istraživači su pokazali povezanost između stilova roditeljstva i perfekcionistačkih tendencija kod djece. Na primjer, neprilagođene perfekcionistačke karakteristike pokazale su se povezanima s oštrim i autoritarnim stilovima roditeljstva te se primjećuju u postojanosti samoorijentiranog perfekcionizma i perfekcionizma orijentiranog na druge kod djece odgajane takvim stilom. Autoritativni stil roditeljstva, u dosadašnjim istraživanjima, nije značajno korelirao s razvitkom perfekcionizma kod djece, a permisivni stil roditeljstva povezan je s razvitkom isključivo društveno propisanog perfekcionizma.²⁷

Do danas samo je nekoliko studija istraživalo odnos između perfekcionizma i kreativnosti. Joy i Hicks (2004.) otkrili su da je perfekcionizam kao jedinstveni konstrukt negativno povezan s potrebom da se bude drugačiji i otvorenosću prema iskustvu, dvjema kovarijantama kreativnosti.²⁸ Nadalje, istraživanja podupiru ideju da perfekcionizam može biti prepreka kreativnosti. U područjima generiranja originalnijih ideja i otvorenosti prema novim iskustvima, osobe koje teže savršenstvu imale su slabije rezultate.

1.4. Kreativnost u nastavi likovne kulture

Među znanstvenicima i kreatorima politike postoji konsenzus o potrebi obrazovanja koje bi djecu pripremlilo za promjenjiv i složen svijet, no ne postoji konsenzus s političarima koji upravljaju obrazovnom politikom. Potrebna su fleksibilnost i kreativna rješenja za suočavanje s društvenim razvojem i problemima. Zato se kreativnost smatra ključnom vještinom koju treba razvijati u obrazovanju. Brojna istraživanja naglasila su važnost kreativnosti u obrazovnom okruženju i nastavnim procesima. Za razliku od prijašnjih koncepcija koje su cijenile kreativnost kod učenika u obliku glazbe, likovnih umjetnosti, književnosti ili plesa, u novije doba kreativnost postaje jednom od temeljnih kompetencija budući da osposobljava učenike kako da se nose s nepredvidivom budućnošću. Danas se razvoj kreativnosti smatra sastavnim dijelom procesa učenja te prožima sve temeljne predmete, poput matematike, biologije, kemije i jezika. Razvoj kreativnosti ipak se najbolje očituje u nastavi likovne kulture.

Odgojno-obrazovni cilj nastave likovne kulture je poticanje i razvijanje kreativnog mišljenja, stvaralačko-kreativnog likovnog izraza, psihomotoričkog razvoja i motivacije. Učenici bi trebali kreativno razmišljati na strukturiran način, kako bi jednog dana postali aktivni građani koji unapređuju vlastitu okolinu i izražavaju osjećaje, misli i vrijednosti, s ciljem

²⁷ Carmo, C.; Oliveira, D.; Brás, M.; Faísca, L. (2021). *The Influence of Parental Perfectionism and Parenting Styles on Child Perfectionism*. *Children*, 8, 777. <https://doi.org/10.3390/children8090777>

²⁸ Joy, S. i Hicks, S. (2004). *The Need to Be Different: Primary Trait Structure and Impact on Projective Drawings*, *Creativity Research Journal*, 16:2-3, 331-339, <https://doi.org/10.1080/10400419.2004.9651462>

poboljšanja svoje komunikacije. Poticanjem motivacije, stavova, preuzimanja rizika, emocija i identiteta učenika tijekom obrazovnog procesa povećala bi se i kreativnost. Ovakav se način obrazovanja očituje u imerzivnoj metodi (Vuk i sur., 2015.) koja koristi algoritamski pristup u strukturiranju, ali i slobodne metode u različitim fazama kreativnog procesa. Imerzivnom metodom fokus se pomiče s rezultata na proces, učenici se sustavno vode kroz algoritamske faze koje odgovaraju fazama kreativnog procesa, upoznaju se s načinima proizvodnje ideja i formuliranja vizualne poruke. Pozornost se posvećuje načinima prenošenja ideja u formu, materijalu i mediju. Korištenje imerzivne metode u nastavi likovne kulture uvodi univerzalne teme koje se bave etičkim i moralnim pitanjima te povezivanjem problema izvučenih iz univerzalnih tema i osobnog iskustva učenika. Time je potaknuto izražavanje osjećaja i razmišljanja učenika, formiranje pozitivnih stavova te stvaranje kritičkog odnosa prema okolini.

Uspostavljanje univerzalnih tema može se primijetiti u *Kurikulumu nastavnog predmeta Likovna kultura i Likovna umjetnost za osnovne i srednje škole* (2019.) u kojemu su propisane po četiri obavezne teme, te dvije izborne iz kojih se izlučuju problemi koje učenici rješavaju u likovnim radovima. *Povezivanje sadržaja nizom tematskih cjelina, osmišljavanje projekata, interdisciplinarni pristup i međupredmetno povezivanje učenicima omogućuje upoznavanje likovne i vizualne kulture te umjetnosti u njihovoj cjelovitosti i različitim aspektima života. Učenici stječu znanja o vizualnoj kulturi, različitim područjima likovnih i vizualnih umjetnosti te o raznovrsnim načinima vizualne komunikacije.*²⁹

²⁹Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). *Kurikulum za nastavni predmet Likovne kulture i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj*. Zagreb
<https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Publikacije/Predmetni/Kurikulum%20nastavnog%20predmeta%20Likovna%20kultura%20za%20osnovne%20skole%20i%20Likovna%20umjetnost%20za%20gimnazije.pdf>

2. EMPIRIJSKI DIO

2.1. Cilj istraživanja

Ovo je diplomsko istraživanje nastojalo odgovoriti na pitanje koji čimbenici u odgoju utječu na kreativno izražavanje i autentičnost učenika u nastavi likovne kulture. Nadalje, cilj je bio istražiti potencijalnu posredničku ulogu samopoštovanja i autentičnosti kroz zadatke za učenike, analize likovnih radova, bilješke i opažanja, s naglaskom na učinak perfekcionističkih očekivanja roditelja.

Rezultatima diplomskog istraživanja odgovorilo se na sljedeća istraživačka pitanja:

1. Kakav je utjecaj roditelja na likovno izražavanje učenika?
2. Koliko su učenici samostalni u likovnom izražavanju na nastavi likovne kulture?
3. Je li povezan pristup roditelja prema likovnom izražavanju učenika s njihovom spremnošću na slobodno likovno izražavanje?

2.2. Uzorak istraživanja

Ovo je istraživanje obuhvatilo 18 (osam djevojčica i deset dječaka) učenika osmog razreda osnovne škole u centru grada Zagreba, dobne starosti od trinaest i četrnaest godina.

2.3. Metode i instrumenti istraživanja

Istraživanje je provedeno pomoću anonimnog upitnika te kroz tri akcijska koraka, odnosno šest nastavnih sati tijekom kojih se obradio novi nastavni sadržaj triju nastavnih tema: *Identitet i popularna kultura*, *Mijenjam se, mijenjam svijet* i *Umjetnost i zajednica* prema Kurikulumu nastavnog predmeta Likovna kultura i Likovna umjetnost za osnovne i srednje škole (2019.)

U prvom su koraku učenici istraživali svoje zanimacije, hobije te ciljeve u budućnosti koje su zabilježili pomoću umne mape. Drugi je korak nastojao potaknuti na promišljanje o promjenama u životima učenika od djetinjstva do danas, kroz likovni zadatak prepravljanja igračke iz djetinjstva. U trećem koraku, pomoću animiranog filma, učenici su davali savjete sebi u budućnosti, savjete koji su se odnosili na njihovo odrastanje. Instrumenti istraživanja koji su se koristili u diplomskom istraživanju su analiza literature, upitnik, zadaci za učenike, nestrukturirani i polu-strukturirani intervjui, analiza likovnih radova, bilješke i opažanja. Pomoću anonimnog upitnika kojeg su učenici ispunjavali prije nastavnih sati i samog

istraživanja, zaključilo se osnovno poimanje odnosa roditelja prema učenicima te njihove uloge u poticanju kreativnih aktivnosti. Zadaci za učenike pretežno su bili koncipirani u obliku planirane igre poput bacanja loptice i pantomime. Provedbom intervjua u drugom akcijskom koraku i pisanja pisma u trećem dobiven je uvid u osjećaje i zanimanja učenika tijekom odrastanja. Svi spomenuti elementi, uz opažanje ponašanja na nastavnom satu, bili su potrebni za cjelovitu sliku aktivnosti i kreativnog izražavanja učenika te time i rezultate istraživanja.

2.4. Oblici rada i nastavne metode

Tijekom istraživanja većim je dijelom korišten individualni oblik rada (izrada prvog i drugog likovnog zadatka), no rad u grupama korišten je pri uvodnim zadacima i u trećem likovnom zadatku. Osim toga, pojavljuje se rad u paru te rad u skupini prilikom analize likovnih radova. U prvom nastavnom dvosatu korištena je nastavna metoda umne mape i metoda rasprave, dok se metoda bacanja loptice i pantomime pojavljuje u drugom i trećem nastavnom dvosatu.

2.5. Opis tijeka istraživanja

2.5.1. Opis tijeka prvog akcijskog koraka/nastavnog dvosata

Nastavni sat započinje radom u grupama po tri učenika sa zadatkom u kojem su trebali raspraviti o njihovoj okolini, hobijima i zanimanjima. Nakon što su se učenici složili oko temeljnih karakteristika okružja u kojem žive, trebali su na dobivene papiriće zapisati pet stvari koje su zajedničke svim članovima grupe i pet stvari koje su potpuno različite. Predstavljanjem odgovora iz svake grupe, zaključili smo kako postoje karakteristike koje se ponavljaju. Slijedili su likovno-umjetnički primjeri, izabrani predviđenim odgovorima učenika, koji su predstavljali te ponavljajuće karakteristike – hranu (Ryoko Aoki, *Suha hrana*, 2004.) i spavanje (Albrecht Dürer, *Studija jastuka*, 1493.). Analizom ovih primjera, učenici su identificirali različite vrste linije te smo definirali pojmove *simetrična* i *asimetrična kompozicija*. U sljedećem su zadatku učenici trebali osmisliti ime grupe te grupirati sličnosti i razlike s papirića prema kriterijima koje izaberu. Potom su zapisali te kriterije, povezali ih linijama s imenom grupe te vrlo brzo shvatili kako se radi o umnoj mapi. Prije samog likovnog zadatka učenici su pomoću aplikacije *Learningapps* ponovili različite vrste linija povezivanjem linija s njihovim nazivom. Likovni zadatak sastojao se od umne mape sa središnjom temom JA koja je trebala sadržavati četiri glavne grane - hobiji, zanimacije, ciljevi i život u budućnosti. Prilikom oblikovanja umne mape učenici su odabrali hoće li koristiti simetričnu ili asimetričnu kompoziciju, a nju su gradili

različitim vrstama linija. Po završetku, definirali smo pojmove *identitet* i *popularna kultura* te proveli diskusiju o dobrim i lošim stranama utjecaja popularne kulture na sliku pojedinca. Završetkom nastavnog sata zaključuje se kako je naučeni obrazac teško promijeniti, u ovom slučaju gotovo su svi učenici odabrali klasičan simetričan izgled umne mape. Međutim, one su dale uvid u karakteristike i ciljeve učenika koji nisu toliko raznoliki.

2.5.2. Opis tijeka drugog akcijskog koraka/nastavnog dvosata

Provedenom igrom bacanja loptice na početku nastavnog sata, učenici su predstavili svoju najdražu igračku iz djetinjstva te najdražu uspomenu koju povezuju s njom. Slijedi intervju proveden radom u paru u kojem učenici odgovaraju na pitanja vezana uz igračku iz djetinjstva i osjećaje koje je ona pobuđivala. Nadalje su pitanja poticala na promišljanje o stvarima prema kojima se danas tako osjećaju te o prenamjeni igračke iz djetinjstva. Analizom loptice s početka nastavnog sata kao primjera trodimenzionalnog oblika, predstavljaju se definicije likovnih pojmova *mase* i *volumena* te *otvorene* i *zatvorene mase*. U likovnom zadatku učenici su prenamijenili igračku iz djetinjstva za nešto što im je potrebno i danas te prema čemu osjećaju te iste osjećaje. Igračku su modelirali glinamolom, koristeći se otvorenim i zatvorenim masama. Nakon završetka praktičnog rada likovni su radovi numerirani brojevima od jedan do šesnaest. Analiza likovnih radova provedena je pomoću listića s brojevima koje su učenici nasumično izvlačili, a koji označavaju likovne radove. Učenici su nasumično dobivenim likovnim radovima trebali pridodati listiće na kojima piše prijašnja igračka koju taj predmet predstavlja te koja mu je sada svrha. Nakon čitanja rješenja i pojašnjenja pojedinog rada od strane autora, nastavni sat završava analizom likovno-umjetničkih djela - Mike Kelley, *Deodorized Central Mass with Satellites* (1991. - 1999.) i Parviz Tanavoli, *The Poet and the Beloved of the King* (1964. – 1966.).

2.5.3. Opis tijeka trećeg akcijskog koraka/nastavnog dvosata

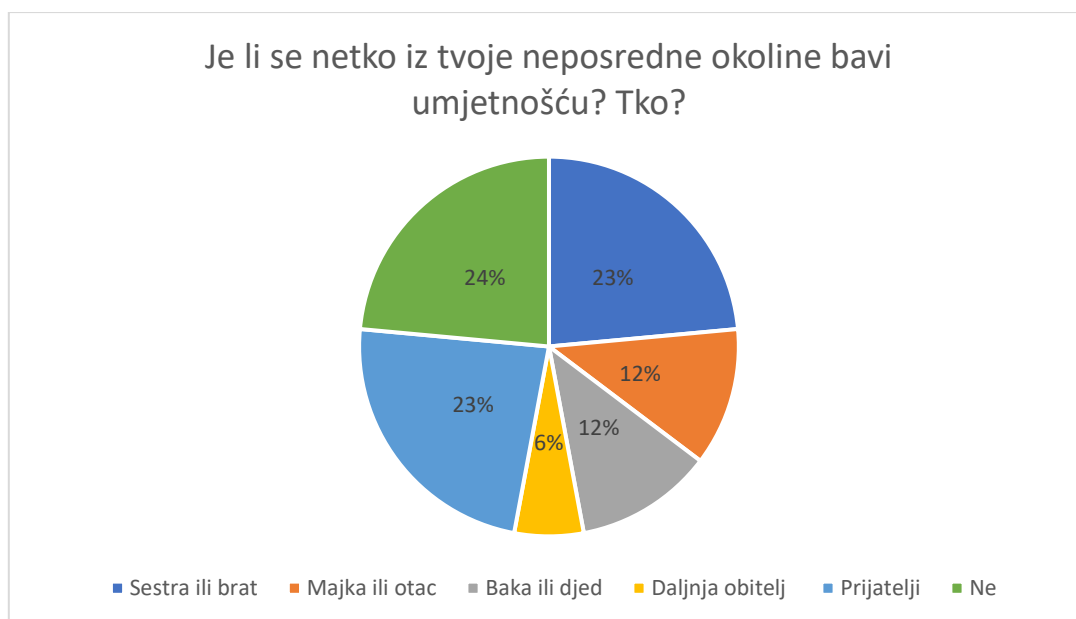
Treći nastavni dvosat polazi od odrastanja učenika, a započinje igrom pantomime u kojoj učenici nasumično izvlače likove iz animiranih filmova te ih oponašaju. Zaključak koju su učenici donijeli je da su svi likovi iz animiranih filmova što je i nastavni sadržaj ovog nastavnog sata. Prilikom predstavljanja definicije *animiranog filma* učenici nabrajaju elemente koji su bitni pri njegovu stvaranju te se na taj način dolazi do pojmova *kadra* i *kompozicije*. Već naučene vrste kompozicija učenici su ponovili preko igre povezivanja na aplikaciji *Learningapps*, gdje su povezivali fotografije s imenima kompozicija. Slijedi kratka rasprava o važnosti i svrsi animiranog filma u kojoj učenici nabrajaju vrste poruka koje ovakvi filmovi mogu poslati gledateljima. Prethodna rasprava služi kao uvod u sljedeći zadatak pisanja pisma budućem sebi, dvadeset godina u budućnost. U tom su pismu učenici trebali napisati savjete samom sebi na što bi se trebali više posvetiti tijekom odrastanja, a ti su savjeti potrebni i u likovnom zadatku. U grupama po četiri, učenici čitaju svoje savjete i dogovaraju se oko jednog koji im se čini najvažnijim ili koji se ponavlja više puta. Taj je savjet ili poruka temelj njihovog grupnog animiranog filma napravljenog u aplikaciji *Stop motion*. Režući kolaž, učenici stvaraju motive njihove poruke, a kadrove oblikuju pomoću odabrane tri različite vrste kompozicija. Analiza napravljenih animiranih filmova provedena je pogađanjem poruke filma te vrsta kompozicija koje se nalaze unutar njega. Slijedi predstavljanje vrste animacije koju su učenici koristili - *stop animacija* te analiza dva primjera animiranih filmova napravljenih pomoću nje (Špela Čadež, *Noćna ptica*, 2016., kolaž, stop animacija i Henry Selick, *Koralina i tajna ogledala*, 2009., stop animacija). Ponavljanjem naučenog učenici zaključuju da je promišljanje o odrastanju bitno kako bi se spriječile određene greške te se potakno rad onog što vole.

2.6. Analiza rezultata istraživanja

2.6.1. Analiza upitnika

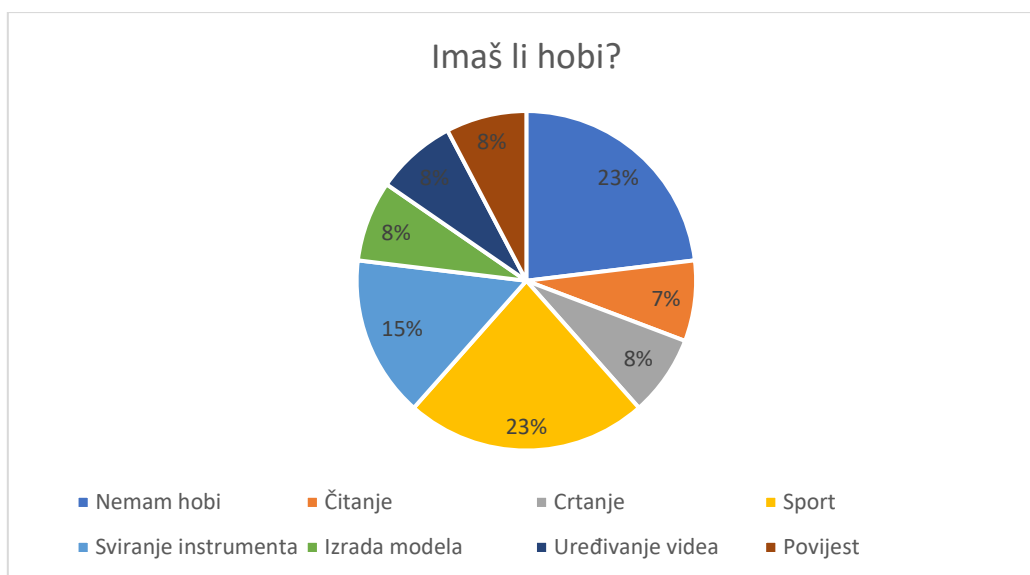
Prije početka istraživanja učenici su ispunjavali upitnik s pitanjima o odnosu neposredne okoline prema njihovim kreativnim potrebama i nastojanjima te njihovim zajedničkim kreativnim aktivnostima. Upitnik je ispunilo šesnaest učenika, a rezultati su sljedeći:

Na prvo pitanje (slika 1) tko se iz njihove neposredne okoline bavi umjetnošću 6% učenika navelo je osobu iz *Daljnje obitelji*, dok je tek 12% učenika navelo *Majku ili oca*. Jednak postotak postigao je odgovor *Baka ili djed*, a umjetnička tendencija *Sestre ili brata* zauzima 23%, kao i odgovor *Prijatelji*. Najveći postotak od 24% dobio je odgovor *Ne*.

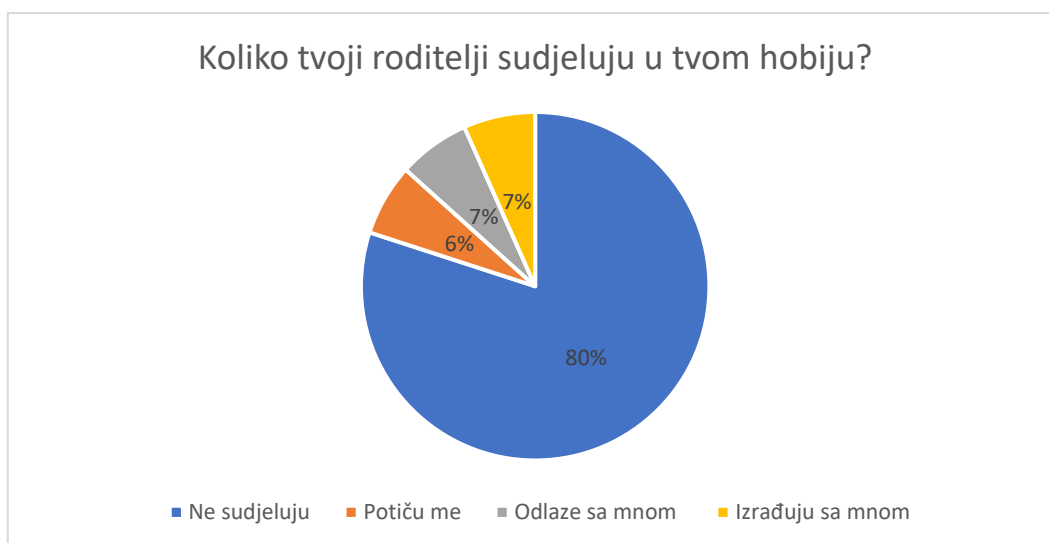
Slika 1. Rezultati pitanja o umjetničkim tendencijama osoba iz neposredne okoline.

Na drugo pitanje (slika 2 i slika 3) o vlastitom hobiju učenici odgovaraju na sljedeći način: 7% učenika odgovorilo je *Čitanje* kao svoj hobi, a po 8% učenika odabralo je odgovore *Povijest*, *Uređivanje videa*, *Izrada modela* i *Crtanje*. *Sviranje instrumenta* odabralo je 15% učenika, a najveći i jednak postotak od 23% zauzimaju odgovori *Nemam hobi* i *Sport*.

Slika 2. Rezultati pitanja o vlastitom hobiju.

U drugom su pitanju učenici također morali odgovoriti na pitanje o opsegu i načinu sudjelovanja roditelja u njihovim hobijima. Odgovor *Potiču me* odabralo je samo 6% učenika dok je 7% učenika odabralo odgovore *Odlaze sa mnom* i *Izrađuju sa mnom*. Čak 80% učenika odgovorilo je da njihovi roditelji ni na koji način ne sudjeluju u njihovim hobijima.

Slika 3. Rezultati pitanja o sudjelovanju roditelja u hobiju.

Na treće pitanje (slika 4) o odlasku u kazalište ili kino, 6% učenika odgovorilo je *Nikad*, 12% učenika odgovorilo je *Vrlo rijetko*, najveći postotak od 59% dobio je odgovor *Povremeno*. Odgovor *Vrlo često* označilo je samo 6% učenika, dok postotak učenika koji *Stalno* idu u kazalište ili kino iznosi 17%.

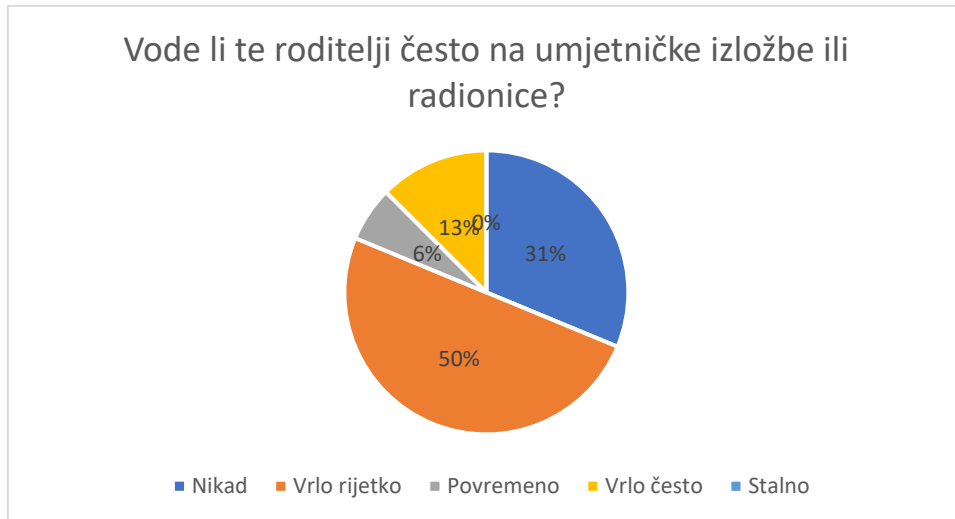
Slika 4. Rezultati pitanja o odlasku u kazalište ili kino.

Na četvrto pitanje (slika 5) o samostalnom odlasku u kazalište/kino ili u društvu, čak 93% učenika odlazi u društvu dok 7% učenika odlazi i u društvu i samostalno.

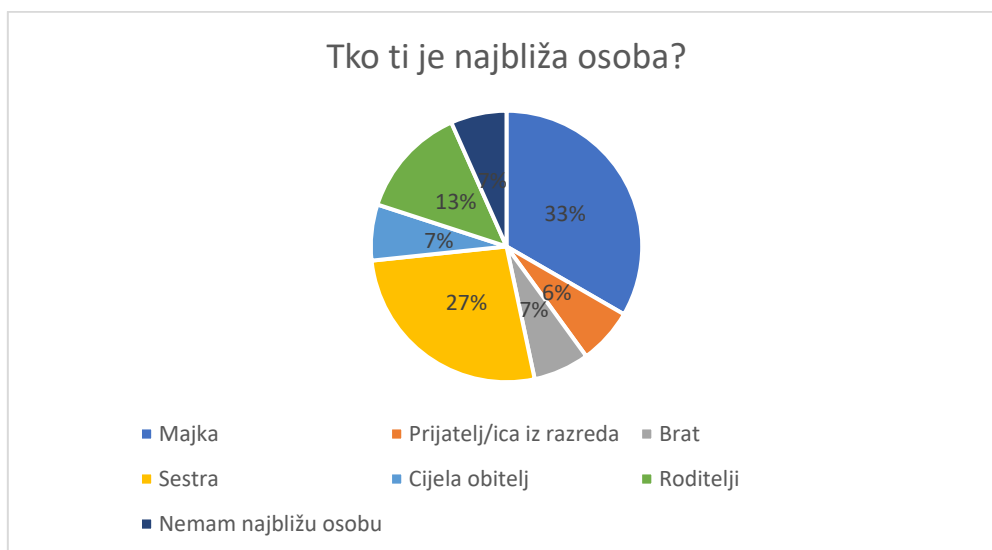
Slika 5. Rezultati pitanja o samostalnom ili zajedničkom odlasku kino/kazalište.

Na peto pitanje (slika 6) *Vode li te roditelji često na umjetničke izložbe ili radionice?* 31% učenika odgovara *Nikad*, a *Vrlo rijetko* 50% učenika. Odgovor *Povremeno* odabire 6% učenika, 13% učenika odabire *Vrlo često*, a odgovor *Stalno* nije označio ni jedan učenik.

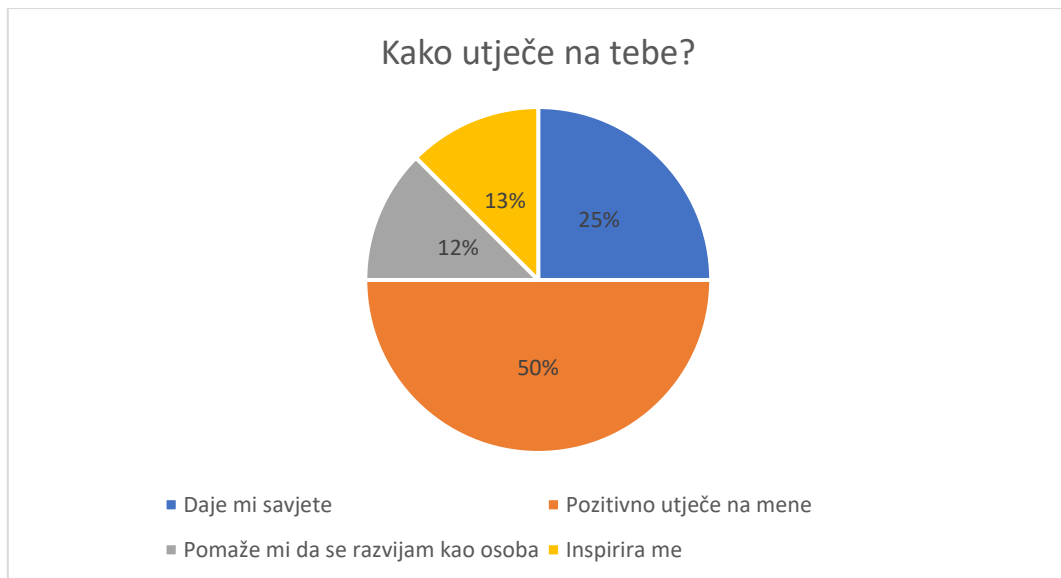
Slika 6. Rezultati pitanja o pohađanju umjetničkih izložbi ili radionica.

Na šesto pitanje (slika 7) o najbližoj osobi, najveći postotak od 33% dobio je odgovor *Majka*. Odgovor *Prijatelj/ica iz razreda* odabralo je 6% učenika, 7% učenika odgovorilo je *Brat*, a *Sestru* kao najbližu osobu odabralo je 27% učenika. Učenici koji su odabrali sve članove obitelji kao najbliže osobe (*Cijela obitelj*) zauzimaju 7%, a oni koji su izdvojili oba roditelja (*Roditelji*) 13%. Odgovor *Nemam najbližu osobu* odabralo je 7% učenika.

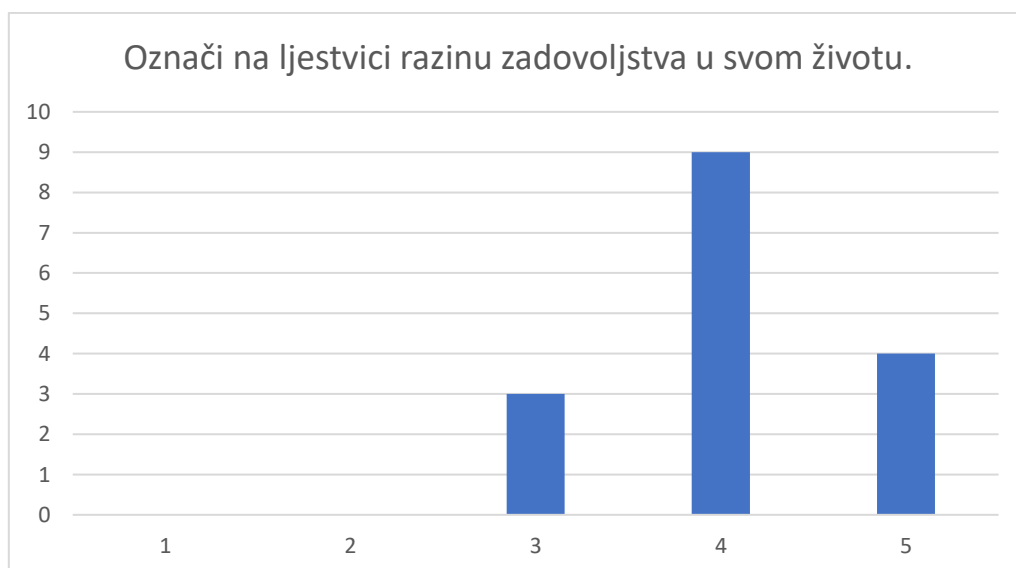
Slika 7. Rezultati pitanja u kojem se navodi najbliža osoba.

Drugi se dio šestog pitanja odnosio na utjecaj najbliže osobe (slika 8) te je tako 25% učenika odgovorilo *Daje mi savjete*, najveći postotak od 50% dobio je odgovor *Pozitivno utječe na mene*, a 12% učenika odgovorilo je *Pomaže mi da se razvijam kao osoba*. Odgovor *Inspirira me* odabralo je 13% učenika.

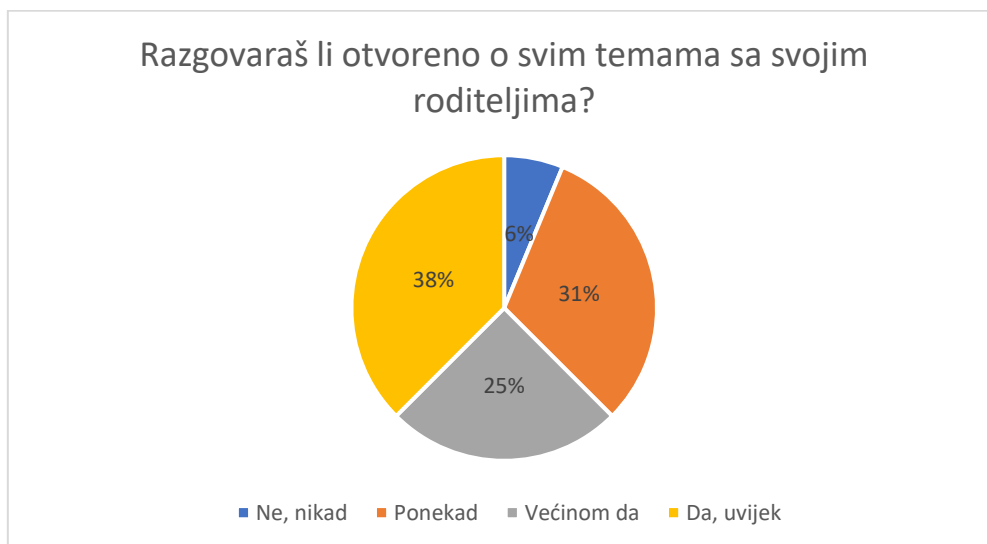
Slika 8. Rezultati pitanja o utjecaju najbliže osobe.

U sedmom je pitanju bilo potrebno označiti razinu zadovoljstva u svome životu na ljestvici od 1 do 5 (slika 9). Niti jedan učenik nije odabrao odgovore 1 i 2, a tri su učenika odabrala ocjenu 3. Najviše učenika, njih devet, odabralo je ocjenu 4, dok najveću razinu zadovoljstva imaju četiri učenika.

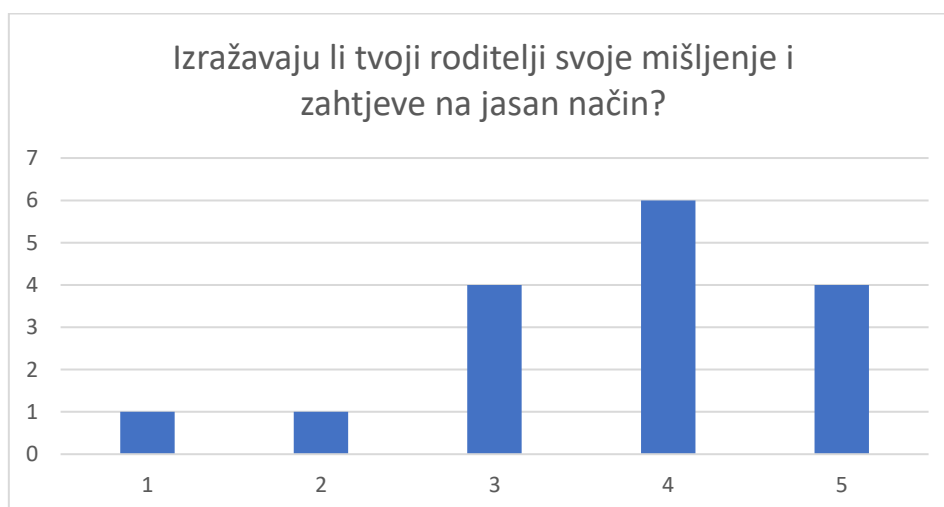
Slika 9. Rezultati ljestvice s razinama zadovoljstva u životu.

Na osmo pitanje (slika 10) o otvorenom komuniciranju s roditeljima, 6% učenika odgovara da nikada ne razgovara otvoreno o svim temama sa svojim roditeljima (*Ne, nikad*), a 31% učenika odgovara da to čini samo *Ponekad*. Odgovor *Većinom da* odabire 25% učenika, a najveći postotak od 38% učenika smatra da uvijek mogu otvoreno razgovarati o svim temama sa svojim roditeljima (*Da, uvijek*).

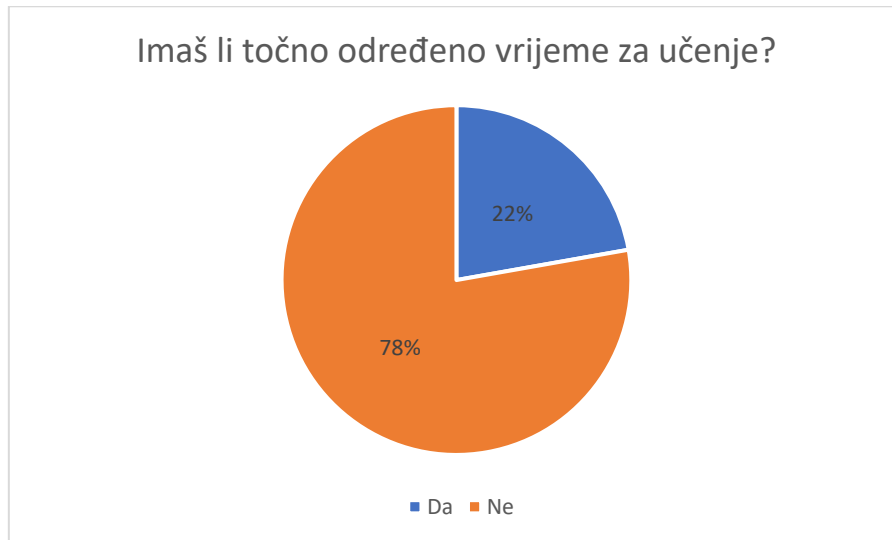
Slika 10. Rezultati pitanja o otvorenoj komunikaciji s roditeljima.

Na deveto pitanje *Izražavaju li tvoji roditelji svoje mišljenje i zahtjeve na jasan način?* (slika 11) učenici na ljestvici od 1 do 5 označavaju sljedeće: po jedan učenik odabire ocjenu 1 te ocjenu 2. Ocjenu 3 odabire četvero učenika, a najviše učenika, njih šestero, odabire ocjenu 4. Četvero učenika odabire najpozitivniju ocjenu 5.

Slika 11. Rezultati ljestvice kojom su označene razine jasnoće postavljenih zahtjeva i mišljenja od strane roditelja.

Deseto pitanje koje ispituje raspored učenja *Imaš li točno određeno vrijeme za učenje?* (slika 12) učenici odgovaraju: 78% učenika odgovara da nema određeno vrijeme za učenje, dok 22% učenika ima.

Slika 12. Rezultati pitanja o predviđenom vremenu za učenje.

Na pitanje pridržavaju li se strogog rasporeda učenja na ljestvici od 1 do 5 (slika 13), četiri učenika odabire ocjenu 1, a njih dvoje ocjenu 2. Najveći broj učenika, njih devet, odabire ocjenu 3, dok ocjenu 4 odabire samo jedan učenik. Nitko od učenika nije odabrao ocjenu 5.

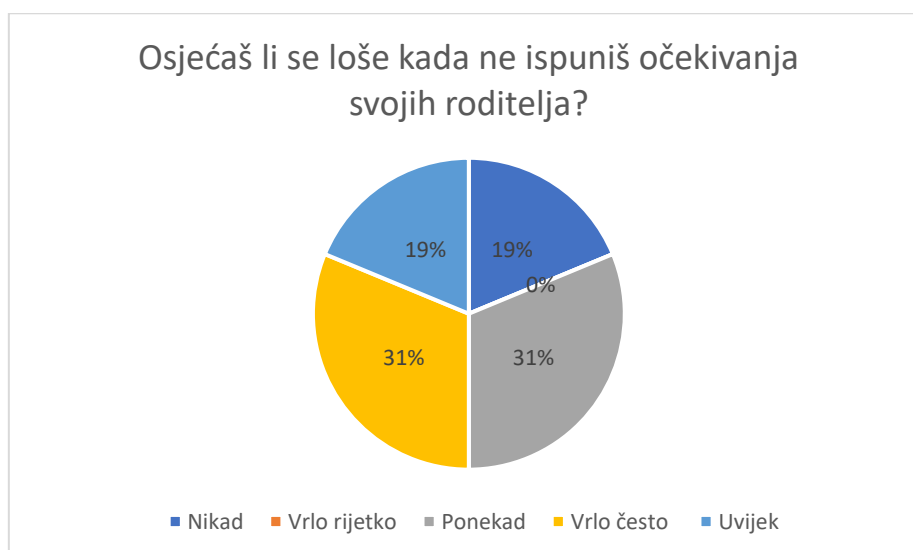
Slika 13. Rezultati ljestvice koji pokazuju razinu pridržavanja rasporeda učenja.

Na dvanaesto pitanje (slika 14) o posljedicama za nepoštivanje pravila 62% učenika odgovara da posljedice nisu velike (*Ne*). Jednak postotak od 15% odnose dva odgovora – *Da* i *Ovisi*. Samo 8% učenika odabire odgovor *Ne znam, nastojim se pridržavati pravila*.

Slika 14. Rezultati pitanja o posljedicama nepoštivanja pravila.

Na pitanje *Osjećaš li se loše kada ne ispuniš očekivanja svojih roditelja?* (slika 15) učenici odgovaraju sljedeće: 19% učenika odgovara *Nikad*, 0% učenika odabire odgovor *Vrlo rijetko*, dok se 31% učenika odlučuje za opciju *Ponekad*. Odgovor *Vrlo često* odabire 31% učenika, a 19% učenika odlučuje se za odgovor *Uvijek*.

Slika 15. Rezultati pitanja o lošim osjećajima ukoliko se ne ispune očekivanja roditelja.

U petnaestom su pitanju učenici trebali odgovoriti vole li se likovno izražavati i imaju li u tome podršku ukućana. Na prvi dio pitanja o likovnom izražavanju (slika 16) 54% učenika odgovara da se ne voli likovno izražavati (*Ne*), a 46% učenika da voli (*Da*).

Drugi dio pitanja koji se odnosi na podršku ukućana (slika 17) imao je sljedeće rezultate: 69% učenika odgovorilo je da ima podršku ukućana (*Imam podršku*), a među njima se nalazi nekoliko učenika koji na prethodno pitanje odgovaraju s *Ne*. Odgovor *Nemam podršku* odabralo je 31% učenika.

Slika 16. Rezultati pitanja o likovnim tendencijama.

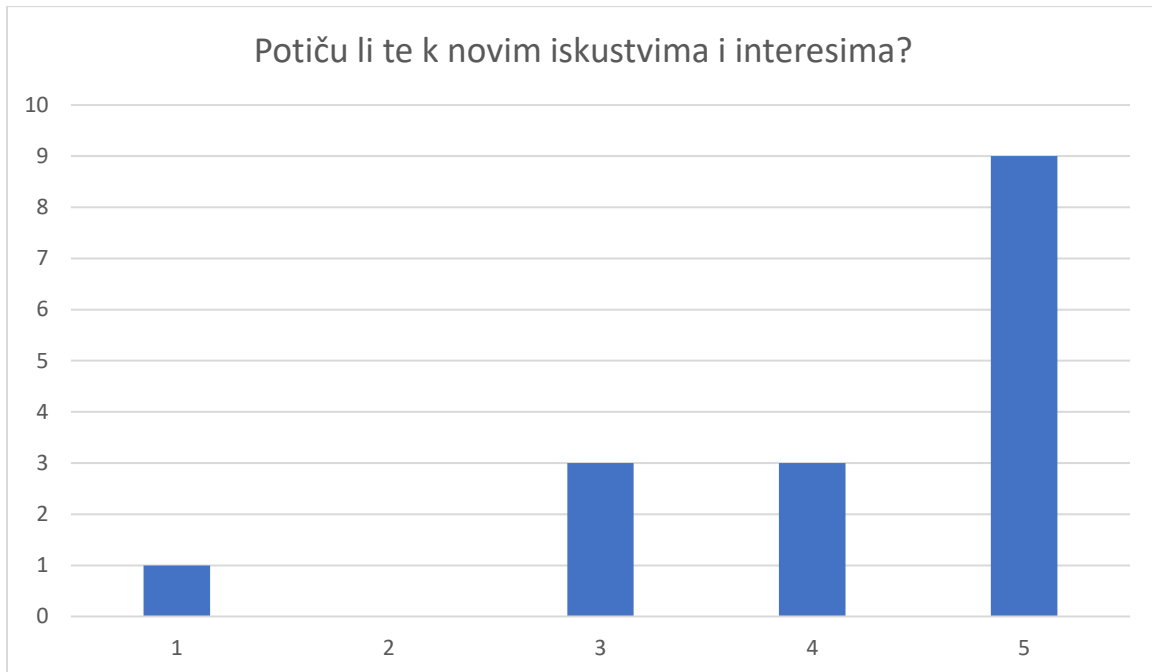
Slika 17. Rezultati pitanja o podršci roditelja pri likovnom izražavanju.

Na pitanje *Je li bi te ukućani podržali da želiš upisati umjetničku školu?* (slika 18) učenici odgovaraju sljedeće: 19% učenika odabire odgovor *Sigurno ne*, a 0% odabire odgovor *Vjerojatno ne*. Za odgovor *Vjerojatno da* odlučuje se 31% učenika, a najveći postotak od 37% dobiva odgovor *Sigurno da*. Postotak učenika koji su odabrali odgovor *Ne znam* iznosi 13%.

Slika 18. Rezultati pitanja o podršci ukućana u slučaju upisa umjetničke škole.

Na zadnje pitanje upitnika *Potiču li te roditelji k novim iskustvima i interesima?* (slika 19) samo je jedan učenik na ljestvici od 1 do 5 odabrao ocjenu 1, dok ocjenu 2 nitko nije odabrao. Jednak broj učenika dobile su ocjene 3 i 4, koje je odabralo po troje učenika. Najviše učenika odabralo je ocjenu 5, čak njih devetero.

Slika 19. Rezultati ljestvice s razinama poticanja novim iskustvima i interesima od strane roditelja.

2.6.2. Analiza likovnih radova učenika

Prvi akcijski korak/nastavni dvosat

Likovni rad prvog nastavnog dvosata sastojao se od umne mape napravljene simetričnom ili asimetričnom kompozicijom. Središnja tema umne mape bio je pojam Ja koji je trebao biti vizualiziran motivima koji predstavljaju svakog od učenika. Učenici su svoje umne mape granali prema četiri glavne grane - hobiji, zanimacije, ciljevi i život u budućnosti, koristeći se različitim vrstama linija.

Prvo zapažanje odnosi se na upotrebu simetrične ili asimetrične kompozicije. Umna mapa često je prikazana u simetriji. Čak i u ovom slučaju kada je učenicima dana sloboda biranja između ove dvije kompozicije, gotovo su svi imali tendenciju uporabe simetrične kompozicije, iako ne u potpunosti, dok je samo njih troje odabralo asimetričnu. Motivi koji su predstavljali središnju temu mape prikazivali su predvidljive i šablonske prikaze kao što su stilizirani autoportreti, omiljena internetska aplikacija te *emoji*-ji.

Učenica 1

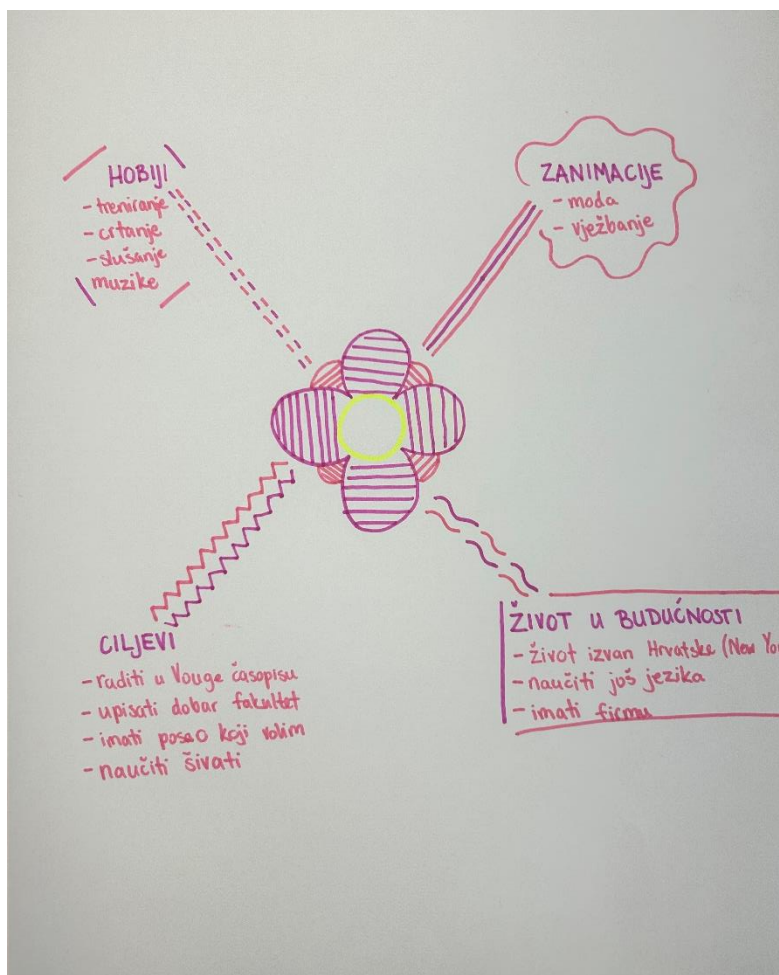
Ova je učenica jedna od rijetkih koja je u središtu umne mape napravila razrađeni crtež koji prikazuje papigu na stablu (slika 20). Također, jedina je koja se koristila rasterom linija koji crtežu daje privid trodimenzionalnosti. Pomoću grana umne mape može se zaključiti kako učenica ima mnoga zanimanja, a pogotovo ona umjetnička. Kao zanimacije navela je učenje jezika, a pod hobije penjanje, crtanje i sviranje gitare. Jedini cilj kojeg je napisala bio je upisati ŠPUD (Škola primijenjene umjetnosti i dizajna), dok je putovanje svijetom svrstala u život u budućnosti.

Slika 20

Učenica 2

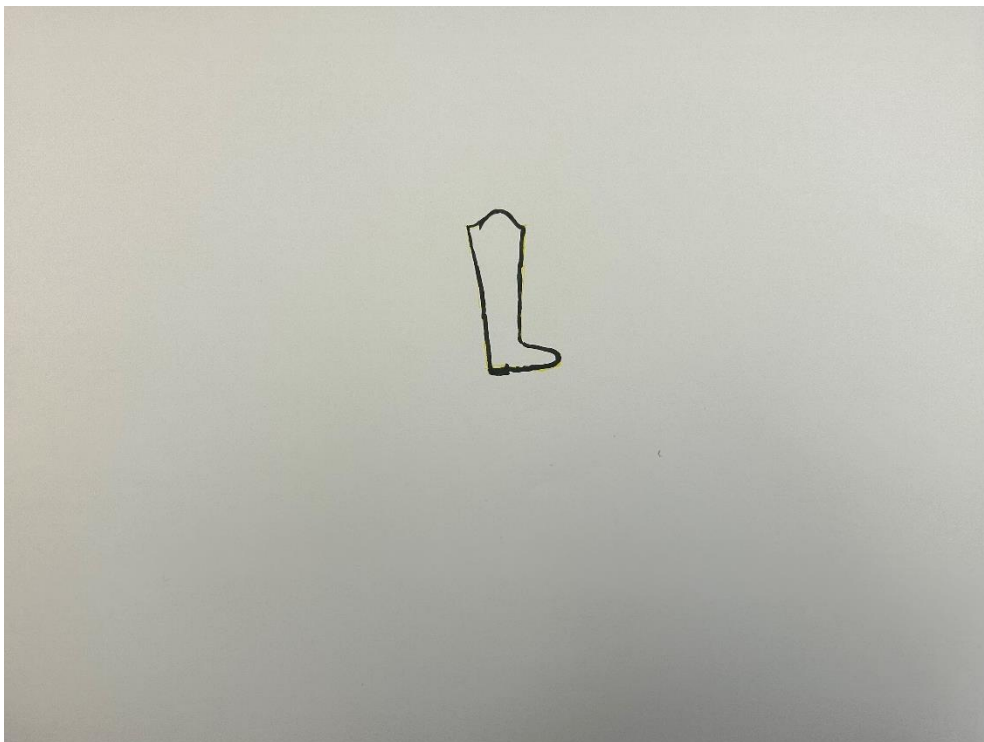
Učenica je svoju umnu mapu (slika 21) oblikovala dosta striktno i pravilno koristeći se kompozicijom koja ima tendenciju simetrije. Središnji motiv prikazuje vrlo jednostavan i šablonski cvijet koji ne daje puno informacija o osobi koja ga je nacrtala. Korištenje različitih vrsti linija je primjetno no vrlo pravilno i neoriginalno korišteno. Grane umne mape pokazuju kako učenica ima veliki interes za modu. U svojim hobijima nabraja treniranje, crtanje i slušanje muzike, a pod zanimacije modu i vježbanje. Posao u *Vogue* časopisu jedan je od njenih ciljeva, no uz to nabraja kako bi htjela imati posao koji voli, te naučiti šivati. Fokus na dalju budućnost i obrazovanje primjećuje se u cilju želje za upisom na dobar fakultet, te na grani *Život u budućnosti* gdje izriče želju učenja jezika. Također, svoj život u budućnosti vidi izvan Hrvatske i to u New Yorku te želi imati vlastito poduzeće.

Slika 21

Učenica 3

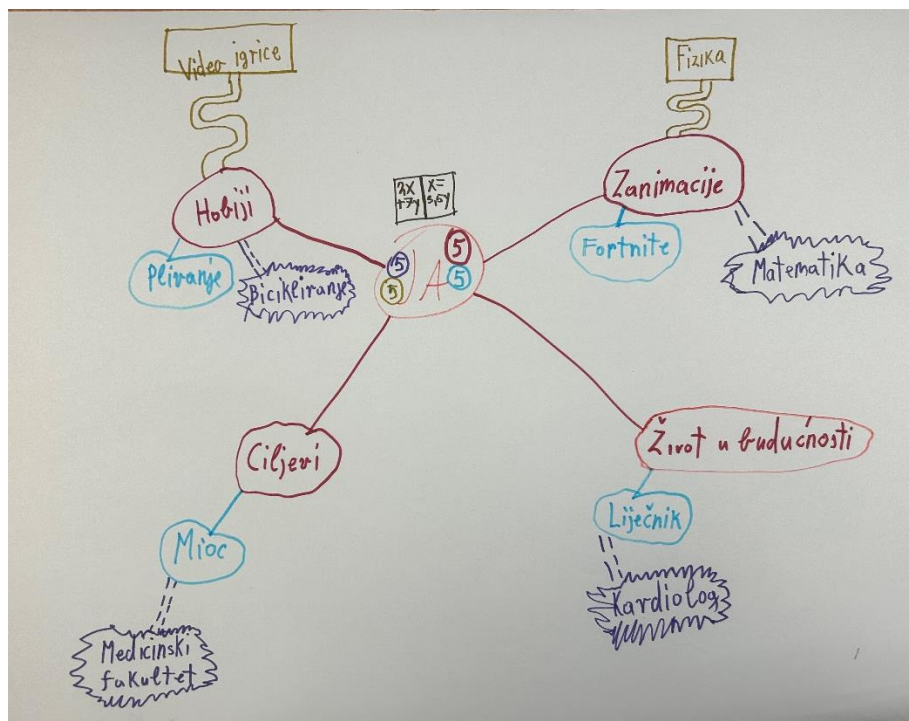
Prilikom predstavljanja likovnog zadatka učenicima, naglašeno je korištenje isključivo flomastera, bez korištenja prethodnih skica olovkom. Taj je segment stvorio veliki problem ovoj učenici čiji je papir cijeli nastavni sat bio prazan (slika 22). Tijekom razgovora, zaključeno je da se učenica boji pogrešaka, naročito u likovnoj tehnici koja se ne može izbrisati. Htjela je u središnjem dijelu umne mape nacrtati konja, ali kada je saznala da se ne može koristiti olovkom odustala je od te ideje. Studentica joj objašnjava kako konj ne mora biti realističan te da ga prokuša pojednostaviti. Nedugo nakon, učenica i dalje ništa nije nacrtala, te je studentica potiče u radu i naglašava ukoliko se (prema njenim standardima) dogodi greška da će ju zajednički riješiti. U jednom trenutku učenica ispituje hoće li dobiti nedovoljnu ocjenu ukoliko preda prazan papir i govori kako je to bolje nego pogriješiti. Na ovom se primjeru može primijetiti kako su perfekcionizam i akademsko odugovlačenje usko povezani. Učenica napušta likovni zadatak u strahu od pogreške do zadnje minute iako osjeća nelagodu zbog toga. Na samom kraju likovnog zadatka nacrtala je kaubojsku čizmu kako bi ipak nešto imala na papiru.

Slika 22

Učenik 4

Na umnoj mapi ovog učenika (slika 23) primjećuje se izrazita sigurnost u buduće zanimanje i to u grani medicine. Učenik u svojim ciljevima navodi kako želi upisati Mioc (XV. gimnazija), nakon toga Medicinski fakultet, a sebe u budućnosti vidi kao liječnika, odnosno kardiologa. Motivi koje je učenik postavio u sredinu umne mape predstavljaju odlične ocjene (5) i matematičku jednadžbu što daje naslutiti kako razumije važnost dobrih ocjena za ostvarenje svojih ciljeva. Kao svoje hobije učenik je naveo igranje video igara, plivanje i bicikliranje, a kao zanimacije fiziku, matematiku te video igru *Fortnite*. Učenik koristi različite vrste linija no tek nakon malo poticanja, simetriju, iako ne čistu, dobiva translacijom.

Slika 23

Drugi akcijski korak/nastavni dvosat

U drugom likovnom zadatku učenici su prenamijenili igračku iz djetinjstva u nešto što im je potrebno i danas te prema čemu gaje osjećaje kakve su imali prema svojoj igrački iz djetinjstva. Igračku su modelirali glinamolom, koristeći se otvorenim i zatvorenim masama.

Prilikom izrade likovnog rada učenici su razmišljali na dva načina. Mnogi su se odmah odlučili za igračku iz djetinjstva te mnogo promišljali o njenoj promjeni, dok su ostali mnogo razmišljali o odabiru igračke te gotovo nimalo o njenoj promjeni. Drugi je način rezultirao većinom radovima čija je funkcija nakon prenamijene isključivo dekorativna te ne pobuđuje osjećaje iz djetinjstva.

Učenik 1

Likovni rad ovog učenika (slika 25) započeo je kao plošno oblikovan plišani medvjedić. U jednom trenutku je učenik zamolio za pomoć u vezi nemogućnosti oblikovanja trodimenzionalnog medvjedića. Upućivanjem učenika da svede igračku medvjedića na geometrijska tijela učenik primjenjuje uputstvo, te takvim modeliranjem nastaje trodimenzionalan medvjedić. Sljedeći se problem dogodio prilikom prenamijene medvjedića u mobitel. Razgovorom o oplošju medvjedića, učenik zaključuje kako će element mobitela izvesti na njegovom trbuhu. Iako je učenik naišao na probleme, uspješno ih je riješio no ideje nisu bile bogate i dinamične. Stvorio je vrlo doslovne asocijacije koristeći se šablonskim prikazima te tek nakon pomoći studentice dolazi do rješenja.

Slika 25

Učenik 2

Ovaj je učenik (slika 26) imao jasnu ideju igračke, no nije znao u što ju prenamijeniti. Odabrao je nogometnu loptu, ali se prilikom prenamijene odlučuje za dvije šalice koje ni na koji način nemaju poveznicu s njim ni njegovim osjećajima iz djetinjstva. Iako je ideja prepolovljene nogometne lopte originalna, ono u što pretvara te dvije polovice je vrlo neoriginalno. Također, pokazuje slabu mogućnost prijenosa ideje u materijal te se nakon prenamijene uopće ne može zaključiti o kojem se predmetu prvobitno radilo.

Slika 26

Učenik 3

Iako učenik odabire često korištenu ideju plišanog medvjedića, ne koristi šablonski prikaz, već originalno realizira ideju u materijalu (slika 27). Detalji na glavi medvjedića stvaraju karakter te ga izdvajaju od sličnih prikaza. Učenik također koristi glinamol druge boje kako bi istaknuo oči medvjedića. Prenamjenu radi tako što medvjedić postaje zvučnik pri čemu se primjećuju oba predmeta i funkcije.

Slika 27

Učenica 4

Sljedeća se učenica odlučuje za prenamjenu plišane pande u igračku u kutiji koja će biti donirana udruzi *Crvenog križa* (slika 28). Ona je jedina koja prenamijenjenu igračku daruje, odnosno donira nekoj drugoj osobi. Originalno realizira ideju u materijalu pokazujući jasno funkcije oba predmeta. Prikaz plišane pande nije šablonski napravljen već učenica improvizira u primjeni glinamola u dvije boje kako bi stvorila veću prepoznatljivost i dinamičnost. Taj se segment primjećuje i kod oznake *Crvenog križa* koji je jasno i prepoznatljivo oblikovan, no nije u potpunosti stereotipno prikazan pravilnim geometrijskim plohamama.

Slika 28

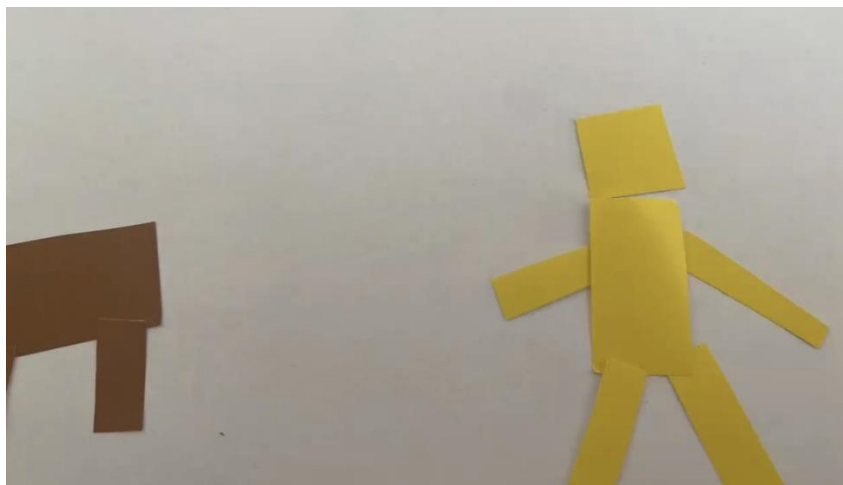
Treći akcijski korak/nastavni dvosat

Treći se likovni zadatak odnosi na odrastanje učenika. Učenici pišu pismo budućem sebi te predlažu savjete na što trebaju obratiti pažnju tijekom odrastanja. U grupama po četiri, učenici čitaju svoje savjete i dogovaraju se oko jednog koji im se čini najvažnijim ili koji se ponavlja više puta. Taj je savjet ili poruka temelj njihovog grupnog animiranog filma napravljenog u aplikaciji *Stop motion*. Režući kolaž, učenici stvaraju motive njihove poruke, a kadrove oblikuju s odabrane tri različite vrste kompozicija.

Učenici su imali poteškoća pri odabiru savjeta što je rezultiralo vrlo općenitim savjetima, nimalo bliskim njihovim osobnostima i zanimacijama.

Grupa 1

Prva se grupa sastojala od pet učenika koji su svojima animiranim filmom savjetovali cjeloživotno učenje koje će im pomoći u ostvarenju ciljeva. Učenici se nisu koristili doslovnim asocijacijama već su svog lika prikazali kako ulazi u knjigu i unutar nje ostvaruje svoje ciljeve koji su prikazani pobjedničkim postoljem. Prilikom realiziranja ideje u aplikaciji *Stop motion*, glavnu je ulogu imao jedan učenik koji ju je znao koristiti, dok su ostali izrezivali kolaž. Zadaci pojedinog učenika unutar grupe nisu bili jednako raspodijeljeni, čime su pojedini učenici posustajali u radu zbog nepoznavanja sljedećeg koraka. Dosta problema zadale su im vrste kompozicija za koje nisu znali kako ih uklopiti, no nakon razgovora, u potpunosti su ih i korektno realizirali. Horizontalnu su kompoziciju upotrijebili prilikom dolaska lika do stola na kojem se nalazila knjiga (slika 29), a kružnu kako bi opisali vrtlog ulaska u knjigu (slika 30). Animirani film završava piramidalnom kompozicijom koja predstavlja pobjedničko postolje načinjeno od piramidalno posloženih horizontalnih ploha (slika 31).

Slika 29

Slika 30

Slika 31

Grupa 2

Drugi animirani film pod nazivom *Nemoj da te tuđe riječi definiraju* napravile su dvije učenice i tri učenika. Radnja njihovog animiranog filma odnosi se na gradski susret dvojice likova, pri čemu jedan lik drugome upućuje pogrдне komentare na njegov šešir i na kraju ga uništi. Nakon tugovanja za šeširoм glavni lik shvati kako mu ne bi trebalo biti stalo do tuđih riječi te popravlja šešir i ponovo sretno odlazi u grad. Učenici ove grupe odlično su rasporedili pojedine zadatke te su jednu trivijalnu temu prikazali na vrlo zanimljiv i originalan način. Ne koriste šablonski prikaz čovjeka te samostalno dolaze do načina korištenja različitih vrsta kompozicija. U početku filma koriste horizontalnu kompoziciju kako bi predstavili mjesto radnje, grad i likove (slika 32). Kružnu kompoziciju koriste pri sceni oplakivanja šešira u kojoj postavljaju glavnog lika, prepolovljeni šešir te lokvu od suza (slika 33), a vertikalnom kompozicijom završavaju film tijekom prikaza glavnog lika koji sretno odlazi u grad (slika 34).

Slika 32

Slika 33

Slika 34

Grupa 3

Animirani film *Uvijek budi sretan* napravila je treća grupa od četiri učenice. Radnja filma prati život nesretnog glavnog lika prikazanog crnom bojom kojeg odjednom preplavi šareni svijet te on postaje sretan. Ova je grupa izrazito dobro primijenila tehniku stop animacije te osmislila svaki pojedini kadar, no ideja je dosta uobičajena i općenita te korespondira s korištenim šablonskim prikazima. Vertikalnu su kompoziciju koristile tijekom prikaza ulaska boje u život nesretnog glavnog lika (slika 35), a kružnu u prikazu okrećućeg sunca (slika 36). Završna scena šarenog i sretnog života izvedena je horizontalnom kompozicijom (slika 37). Učenice su u potpunosti samostalno radile, ravnomjerno rasporedile uloge unutar grupe te pokazale veliki interes i trud.

Slika 35

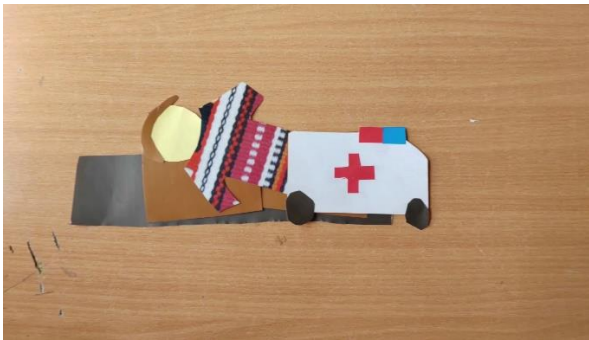
Slika 36

Slika 37

Grupa 4

Četvrta se grupa sastojala od dvije učenice i dva učenika. Naziv njihovog animiranog filma bio je *Reci ne drogi*, što je vrlo općenito te u svijetu medija često korišteno. Učenici prikazuju glavnog lika koji konzumira drogu te pomoću kola hitne pomoći dolazi u bolnicu. Prilikom dolaska hitne pomoći učenici koriste horizontalnu kompoziciju (slika 38), a dijagonalnu dok glavni lik leži u bolnici (slika 39). Animirani film završavaju sa simboličnim znakom prekriženog lista marihuane oblikovanog kružnom kompozicijom (slika 40). Ideja je realizirana pomoću doslovnih asocijacija, već viđenih motiva te korištenjem šablonski prikaza i stereotipa. Učenici su u potpunosti samostalno radili, a primjena tehnike nije bila u potpunosti točna.

Slika 38

Slika 39

Slika 40

3. Rasprava

Ovo je istraživanje ispitalo povezanost između kreativnosti, perfekcionizma te obiteljskog odgoja. Konkretno, ispitano je na koji način su roditeljsko prihvaćanje djeteta i davanje autonomije povezani s ohrabrenjem, doživljavanjem novosti i raznolikosti, poticanjem nekonformizma, potporom ustrajnosti u kreativnim nastojanjima i poticanjem na maštanje.

Rezultati istraživanja otkrili su veliku poveznicu između roditeljskog odgoja i razvitka kreativnog izražavanja kod djeteta. Prema rezultatima upitnika, podjednak je broj učenika s autoritarnim i autoritativnim stilom odgoja, no značajno je pozitivniji rezultat kreativnosti kod učenika autoritativnog stila odgoja.

Rezultatima istraživanja odgovoreno je na sljedeća istraživačka pitanja:

1. Kakav je utjecaj roditelja na likovno izražavanje učenika?

Utjecaj roditelja na likovno izražavanje učenika očituje se kroz mnoge segmente zajedničkog života. Stil roditeljstva karakteriziran prihvaćanjem i autonomijom povezan je s kreativnim kućnim okruženjem. Rezultati upitnika su otkrili pozitivan odnos između roditeljskog prihvaćanja djeteta i poticanja na doživljavanje novih iskustava, podrške ustrajnosti u stvaralačkim nastojanjima, te u poticanju na maštanje. Postotak učenika koje roditelji podržavaju u likovnom izražavanju iznosi 69%, a na ljestvici pitanja o poticanju k novim iskustvima od strane roditelja, najviše je učenika odgovorilo s ocjenom broj pet (5).

Roditelji kreativne djece obično su visoko kompetentni intelektualno i interpersonalno. I majke i očevi često imaju različite interese unutar i izvan kuće te se njihove navike i zanimanja prenose na djecu. Učenici koji češće odlaze u kino, kazalište (23%) ili likovne radionice (13%), bez obzira na njihov likovni talent, skloniji su kreativnom načinu razmišljanja. Također, odnos roditelja prema sposobnostima djeteta čini veliku ulogu. Roditelji koji se prema svojoj djeci odnose s poštovanjem, vjeruju u njihove sposobnosti i očekuju samostalni uspjeh u rješavanju problema, potiču na kreativno razmišljanje. Ovi se rezultati mogu primijetiti u odgovorima na pitanja upitnika vezanih za pravila u obitelji te raspored učenja. Na pitanje o posljedicama za nepoštivanje pravila 62% učenika odgovara da posljedice nisu velike (*Ne*). Jednak postotak od 15% odnose dva odgovora – *Da* i *Ovisi*. Samo 8% učenika odabire odgovor *Ne znam, nastojim se pridržavati pravila*. Djetetova kreativnost ima tendenciju biti niža kada odnos roditelj-dijete karakterizira neprijateljstvo, odbijanje i odvojenost te su autoritarnost, kontrola, dominacija i restriktivnost netipični za odnose koje doživljavaju kreativna djeca.

2. Koliko su učenici samostalni u likovnom izražavanju na nastavi likovne kulture?

Učenici koji se svakodnevno bave likovnim izražavanjem, samostalni su i u školskom okruženju, no oni čine manjinu. Mnogo učenika ne razumije likovne zadatke te ih izvršavaju tek nakon nekoliko dodatnih pojašnjavanja. Iako se nastavni sadržaj obrađuje prema metodičkim smjernicama, uključujući tehnike za razvoj kreativnosti poput brainstorminga, lateralnog razmišljanja, učenja po postajama i planirane igre, pri izradi likovnih zadataka učenici koriste šablonske prikaze samo kako bi zadatak što prije napravili. Njihov sustav likovnog izražavanja, ali i komunikacije sastoji se od općenito prihvaćenog, nepromišljenog i neiskusnog znakovnog sustava poput stereotipnih smajlića ili *emojija*, ukočenih figura s ravnim rukama i nogama zvanih *stickman*, ptica predstavljenih u obliku pisanog slova *m*. Takvih je prikaza bilo mnogo u radovima prvog nastavnog dvosata gdje učenice koriste jednostavne i stereotipne prikaze cvjetova (slika 21) kao crtanje autoportreta u obliku stickmana. Jedan je učenik u središtu svoje umne mape nacrtao stereotipični *emoji*, dok se druga učenica odlučila za logo društvene mreže *Snapchat*. Ptice oblikovane u obliku pisanog slova *m* mogu se primijetiti u animiranom filmu s trećeg nastavnog dvosata (slika 37), te se analizom likovnih radova zaključuje kako djevojčice imaju veću likovnu tendenciju, no koriste već naučene, stereotipne prikaze te se referiraju na likovno oblikovanje viđeno u animiranim filmovima, serijama i videima koje gledaju.

3. Postoji li povezanost pristupa roditelja prema likovnom izražavanju učenika s njihovom spremnošću na slobodno likovno izražavanje?

Roditeljski stav prema likovnom izražavanju očituje se kod njihove djece. Roditelji koji potiču na nove doživljaje, ustrajnost u kreativnim nastojanjima i maštu stvaraju kreativno dijete za koje će likovno izražavanje biti jedna od ključnih etapa u životu. Roditelji koji imaju negativan stav prema likovnom izražavanju te čvrsto kontroliraju postupke svoga djeteta, očekuju strogu, neupitnu poslušnost te nisu spremni prihvatiti njegovu individualnost i kreativnost. Na taj se način gubi autonomija djeteta te ono rijetko koristi likovne i kreativne elemente u svom životu. Rezultati upitnika potvrđuju da 69% učenika ima podršku ukućana pri likovnom izražavanju, a na pitanje o podršci ukućana pri upisu u umjetničku školu 19% učenika odabire odgovor *Sigurno ne*, a 0% odabire odgovor *Vjerojatno ne*. Za odgovor *Vjerojatno da* odlučuje se 31% učenika, a najveći postotak od 37% dobiva odgovor *Sigurno da*. Postotak učenika koji su odabrali odgovor *Ne znam* iznosi 13%.

Rezultatima upitnika pokazalo se da su majke postigle više ocjene u prihvaćanju i poticanja autonomije, a time i kreativnosti kod djeteta, te da su ženske osobe u obitelji kreativnije. Na pitanje o najbližoj osobi, čak 33% učenika odabire majku kao osobu koja ih potiče i inspirira, a kao odgovor na pitanje o osobi koja se bavi umjetnošću unutar obitelji, 70% učenika navodi žensku osobu iz obitelji (majka, sestra, baka i sestrična).

Što se tiče kreativnog potencijala roditelja, on može biti važan za stvaranje okruženja koje potiče dječju kreativnost. No, prema razgovorima s učiteljem, pretpostavlja se da kreativnost učenika najbolje razvijaju kreativni učitelji.

4. ZAKLJUČAK

Ovo istraživanje pruža informacije o tome kako su stilovi roditeljstva povezani s ozračjem za kreativnost u obiteljima s djecom koja pohađaju osmi razred osnovne škole. Otkriveno je da stil roditeljstva koji prihvaća dijete i daje mu autonomiju, potiče na doživljavanje novosti i raznolikosti, te ustrajnosti povezan s kreativnim nastojanjima i maštanjem. Ovo istraživanje može biti prvi korak u objašnjavanju uloge roditeljskog ponašanja na razvoj dječje kreativnosti kroz stvaranje klime za kreativnost u kućnom okruženju.

Promjena odgojnih obrazaca manje kreativnih učenika može se dogoditi u školskom okruženju. Nastava bi trebala obuhvaćati tehnike za poticanje kreativnosti, povezati nastavne sadržaje u projekte, povećati upotrebu novih medija te povećati interes za moralna i etička pitanja. Povezivanje nastavnog sadržaja s neposrednom okolinom učenika i njihovim zanimanjima rezultirat će pozitivnim stavovima prema likovnom izražavanju, a potaknut će i na kreativnija rješenja.

Tri nastavna dvosata istraživanja temeljila su se na takvom pristupu nastavi, no i dalje su rezultati lošiji od očekivanih u pojedinim aspektima. Iz toga se može zaključiti kako je potreban dugoročan rad prvenstveno na usavršavanju učitelja i nastavnika koji će provoditi takvu nastavu u kojoj se potiče kreativnost, a zatim rad sa samim učenicima.

Istraživanje provedeno u jednom osmom razredu tek površno ulazi u srž ovoga problema, te stoga i rezultati nisu općevažeći. Tek će se kroz istraživanje na većem uzorku, u većem broju razreda i nastavnih sati moći puno dublje istražiti i otkriti kako prevladati pozadinske probleme i pomoći učenicima da se razvijaju u autentične i kreativne osobe.

5. LITERATURA

1. Alborzi, M. (2012). *The role of parenting beliefs and attitude to children's creative thinking creativity*. *Psychological and Social Studies of Women*, 9(3)
2. Barnett, M. D. i Deutsch, J. T. (2016). *Humanism, authenticity, and humor: Being, being real, and being funny*, *Personality and Individual Differences*, Volume 91, <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.12.004>.
3. Baumrind, D. (1971). *Current patterns of parental authority*. *Developmental Psychology*, 4(1, Pt.2), 1–103. str. <https://doi.org/10.1037/h0030372>
4. Bryan, J. L. i sur. (2015). *Prevent the blue, be true to you: Authenticity buffers the negative impact of loneliness on alcohol-related problems, physical symptoms, and depressive and anxiety symptoms*, *Health Psychol.* <https://doi.org/10.1177/1359105315609090>
5. Carmeli, A., & Schaubroeck, J. (2007). The influence of leaders' and other referents' normative expectations on individual involvement in creative work. *The Leadership Quarterly*, 18(1), 35–48. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2006.11.001>
6. Carmo, C.; Oliveira, D.; Brás, M.; Faisca, L. (2021). *The Influence of Parental Perfectionism and Parenting Styles on Child Perfectionism*. *Children*, 8, 777. <https://doi.org/10.3390/children8090777>
7. Coleman, L. J. , & Cross, T. L. (2001). *Being gifted in school: An introduction to development, guidance, and teaching*. Waco, TX:Prufrock Press.
8. Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (Eds.). (2002). *Perfectionism: Theory, research, and treatment*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10458-000>
9. Flett, G. L., Hewitt, P. L., Oliver, J. M., & Macdonald, S. (2002). *Perfectionism in children and their parents: A developmental analysis*. U G. L. Flett & P. L. Hewitt, *Perfectionism: Theory, research, and treatment*, American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10458-004>
10. Gough, H. G. (1979). *A creative personality scale for the Adjective Check List*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(8), <https://doi.org/10.1037/0022-3514.37.8.1398>
11. Guilford, J. P. (1975). *Creativity: A Quarter Century of Progress*. U I. A. Taylor, & J. W. Getzels, (ured.), *Perspectives in Creativity*. Chicago: Aldine Publishing Co.

12. Harris, A. M., Williamson, R. L., & Carter, N. T. (2019). *A conditional threshold hypothesis for creative achievement: On the interaction between intelligence and openness*. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 13(3), str. 322.
<https://doi.org/10.1037/aca0000182>
13. Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). *Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456 -470.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456>
14. Huzjak, M. i Županić Benić, M. (2017). *Measuring Creativity in Visual Arts Teaching Methodology in Elementary School*, Učiteljski Fakultet, Sveučilište u Zagrebu,
<https://doi.org/10.15516/cje.v19i0.2716>
15. Jankowska, D. M., & Gralewski, J. (2022). The familial context of children's creativity: parenting styles and the climate for creativity in parent-child relationship. *Creativity Studies*, 15(1), 1-24. <https://doi.org/10.3846/cs.2022.13449>
16. Joy, S. i Hicks, S. (2004). *The Need to Be Different: Primary Trait Structure and Impact on Projective Drawings*, *Creativity Research Journal*, 16:2-3, 331-339,
<https://doi.org/10.1080/10400419.2004.9651462>
17. Khosrojerdi, Z. (2006). *Creativity and Teaching Methods*. *Journal of Growth*
18. Kwaśniewska, J. M., Gralewski, J., Witkowska, E. M., Kostrzewska, M., Lebuda, I. (2018). *Mothers' personality traits and the climate for creativity they build with their children*, *Thinking Skills and Creativity*, Volume 27,
<https://doi.org/10.1016/j.tsc.2017.11.002>
19. Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). *Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction*, U P. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:142797725>
20. Mehrinejad, S. A., Rajabimoghadam, S., Tarsafi, M., (2015). *The Relationship between Parenting Styles and Creativity and the Predictability of Creativity by Parenting Styles*, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Volume 205,
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.09.014>
21. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). *Kurikulum za nastavni predmet Likovne kulture i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj*. Zagreb
22. Tanhaye- Reshvanlou, F., & Hejazi, E. (2009). Understanding the relationship between parenting style and academic motivation and academic achievement of high school students. *Journal of Scholar Behavior*, 39, 1-14.

23. Vincent, A. S., Decker, B. P., & Mumford, M. D. (2002). *Divergent Thinking, Intelligence, and Expertise: A Test of Alternative Models*. *Creativity Research Journal*, 14, http://dx.doi.org/10.1207/S15326934CRJ1402_4
24. Vuk, S. (2023). *Development of creativity in elementary school*, *Journal of Creativity*, Volume 33, Issue 2 <https://doi.org/10.1016/j.yjoc.2023.100055>
25. Zimmerman, E. (2009). *Reconceptualizing the Role of Creativity in Art Education Theory and Practice*. *Studies in Art Education*, 50(4), <http://www.jstor.org/stable/40650349>

6. PRILOZI

6.1. Pisane pripreme

6.1.1. Pisana priprema – Prvi nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Marija Kladarin

Škola: Osnovna škola Matka Laginje, Zagreb

Razredni odjel: 8. razred

Školska godina: 2022./2023.

Dan izvedbe: 17. svibnja 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J: Utjecaj popularne kulture na mene – simetrična i asimetrična kompozicija

Iz nastavne teme: Identitet i popularna kultura

Tip sata: obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Naučiti učenike o utjecaju popularne kulture na pojedinca te ih potaknuti na promišljanje o sebi i svojim ciljevima koje će izraziti pomoću simetrične i asimetrične kompozicije umne mape.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- **Primijeniti** simetričnu i asimetričnu kompoziciju u likovnom radu
- **Iskazati** svoje zanimacije i ciljeve
- **Objasniti** utjecaj popularne kulture na pojedinca

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1.Šire istraživanje 9 min. 2. Fokusirano istraživanje 5 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 30 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 30 min.
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Identitet i popularna kultura
Međupredmetna tema:	Osobni i socijalni razvoj <ul style="list-style-type: none"> • osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. • osr A.3.3. Razvija osobne potencijale. • osr A.3.4. Upravlja svojim obrazovnim i profesionalnim putem. • osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. • osr C.3.1. Razlikuje sigurne od rizičnih situacija i ima razvijene osnovne strategije samozaštite.
Ključni pojmovi:	Simetrična i asimetrična kompozicija
Likovni elementi:	Linija
Elementi gradnje likovne sintakse:	Simetrija i asimetrija
Likovni motiv:	Umna mapa teme JA
Likovni problem:	Linijama oblikuju simetričnu ili asimetričnu kompoziciju
Likovno tehnička sredstva:	Flomasteri
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	Ryoko Aoki, <i>Suha hrana</i> , 2004. Albrecht Dürer, <i>Studija jastuka</i> , 1493.
Oblici rada:	sociološki oblik rada: individualno, rad u skupini psihološki oblik rada: po zamišljanju

Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	Kooperativno učenje, rezimiranje i bilježenje, diskusija, razgovor, vrednovanje
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Računalo, projektor
Korelacija:	Hrvatski jezik <ul style="list-style-type: none"> • OŠ HJ A.8.1. Učenik govori i razgovara u skladu sa svrhom govorenja i sudjeluje u planiranoj raspravi. • OŠ HJ C.8.1. Učenik prosuđuje utjecaj medijskih tekstova radi komercijalizacije.
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja 1. Martina Kosec, Romana Nikolić, <i>OPAŽAM, OBLIKUJEM 8, udžbenik likovne kulture za osmi razred osnovne škole</i> , Profil Klett d.o.o.,
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): 1. Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura i Likovna umjetnost za osnovne i srednje škole 2. Kurikulum međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE min</p> <p>1.1. Priprema</p> <p>Uvod u problematiku, motivacija</p>	<p>Predstavljanje učenicima</p> <p><i>Dobar dan! Ja sam Marija Kladarin i studentica sam Akademije likovnih umjetnosti, a danas ću vas provesti kroz nastavu u kojoj ćete razmisliti o važnosti vlastitog identiteta.</i></p> <p>- priprema nastavna sredstva i pomagala za nastavni sat - najavljuje prvi zadatak - objašnjava pravila prvog zadatka</p> <p><i>Za početak, molim vas da se premjestite u grupe po tri. Osmislite ime za vašu grupu. Vaš je zadatak razgovarati o svojoj okolini, hobijima i zanimanjima te na dobivene papiriće zapisati pet stvari koje su zajedničke svim članovima grupe i pet stvari koje su potpuno različite.</i></p> <p><i>Može li mi netko ponoviti zadatak?</i></p> <p><i>Tako je. Nakon što ste zapisali, odaberite jednog predstavnika koji će nam pročitati ono što ste zaključili.</i></p> <p><i>Može li predstavnik prve grupe pročitati što su zapisali?</i></p> <p><i>Pogledajmo umjetnička djela koja predstavljaju ovo što ste vi naveli...</i></p> <p>Na prezentaciji prikazujemo djelo: Ryoko Aoki, Suha hrana, 2004.</p>	<p>- pozdravljaju studenticu</p> <p>- prate najavu prvog zadatka</p> <p>- pripremaju se za prvi zadatak</p> <p>- razmještaju se u skupine</p> <p>- rješavaju zadatak; slušaju tuđe hobije i zanimacije; bilježe sličnosti i razlike</p> <p>Moramo napisati pet stvari koje su zajedničke svim članovima grupe i pet stvari koje su potpuno različite.</p> <p>Kod nas je zajedničko bilo da svi imamo braću i sestre, treniramo sport, volimo sladoled, imamo mobitele i najdraža životinja nam je pas. Različit nam je glazbeni ukus, najdraži filmovi, vrijeme kada idemo spavati, naša prezimena i najdraže godišnje doba.</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- rad u grupi</p>		

	<p><i>Što ovo djelo prikazuje?</i></p> <p><i>Tako je. Za što ljudima služe ribe?</i></p> <p><i>Kako možemo povezati ovaj prikaz riba s vašim odgovorima?</i></p> <p><i>Koje vrste linija primjećujete na ovom djelu?</i></p> <p><i>Kada bi na ovom djelu povukli po sredini nevidljivu liniju, bi li te dvije strane bile jednake?</i></p> <p><i>Tako je, znate li kako zovemo ovakvu vrstu kompozicije kada lijeva strana odgovara desnoj?</i></p> <p>Tako je. Ona me mora uvijek u potpunosti biti jednaka, važno je da je ravnoteža te dvije strane pravilna.</p> <p>Na prezentaciji prikazujemo djelo: Albrecht Dürer, Studija jastuka, 1493.</p> <p><i>Što ovo djelo prikazuje?</i></p> <p><i>Tako je, kako možemo povezati jastuk s vašim odgovorima?</i></p> <p><i>Možete li opisati kakve vrste linija vidite?</i></p> <p><i>A sjećate li se kako se nazivaju linije koje opisuju površinu nekog predmeta, ovdje jastuka?</i></p> <p><i>Kada bi na ovom djelu povukli po sredini nevidljivu liniju, bi li te dvije strane bile jednake?</i></p> <p>Kako nazivamo kompoziciju u kojoj su oblici slobodno raspoređeni i nisu podložni zakonitostima simetrije?</p>	<p>Prikazuje ribe.</p> <p>Kao hrana, kućni ljubimci...</p> <p>Mnogi su imali sličnosti i razlike u omiljenoj hrani ili kućnim ljubimcima.</p> <p>Kratke, tanke, isprekidane...</p> <p>Ne bi u potpunosti, ali glani elementi bi.</p> <p>Simetrična kompozicija.</p> <p>Jastuk.</p> <p>Mnogi su rekli da nam je zajedničko to što volimo spavati.</p> <p>Tanke, zaobljene...</p> <p>Gradbene linije.</p> <p>Ne.</p> <p>Asimetrična kompozicija.</p>			
--	---	--	--	--	--

<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (npr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potiče učenike na razgovor - postavlja pitanja - definira pojmove simetrična i asimetrična kompozicija <p><i>Sada kada ste naveli kolegama svoje zanimacije i hobije i čuli njihove, vaš je zadatak na papir napisati ime vaše grupe i grupirati sličnosti i razlike s papirića prema kriterijima koje vi izaberete.</i></p> <p><i>Može li predstavnik prve grupe pokazati kako su grupirali listiće?</i></p> <p><i>Vrlo dobro, sada te kategorije ispišite kod listića i povežite s nazivom vaše grupe.</i></p> <p><i>Možete li primijetiti što smo upravo napravili? Na što vas podjeća?</i></p> <p><i>Tako je, a može li mi netko reći što je umna mapa i kako ona izgleda?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisuju izgled umne mape - analiziraju kompoziciju pojednostavljenih umnih mapa usvajaju pojmove simetrična i asimetrična kompozicija <p>Mi smo grupirali prema hrani koju volimo ili ne volimo i prema hobijima.</p> <p>Na umnu mapu.</p> <p>U središtu se nalazi tema, a oko nje se dalje granaju povezane riječi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - frontalni rad - individualni rad 	<ul style="list-style-type: none"> - razgovor 	<ul style="list-style-type: none"> - powerpoint prezentacija
---	---	---	---	--	---

<p><u>2. FOKUSIRANO ISTRAŽIVANJE</u></p> <p>2.1..... (povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)</p>	<p>- predstavlja zadatak preko stranice Learningapps</p> <p><i>Prilikom oblikovanja vaše umne mape, morat ćete se koristiti različitim vrstama linija. Kako bi ponovili vrste linija, molim vas da skenirate QR kod i riješite ponavljanje.</i></p>	<p>- rješavaju zadatak na stranici Learningapps</p> <p>- povezuju nazive vrsta linija s njihovim izgledom</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p> <p>- rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima</p> <p>- Istraživačka Igra</p>	<p>- powerpoint prezentacija</p> <p>- Learningapps</p>
<p>2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela nast. sata)</p>	<p>- najavljuje likovni zadatak</p> <p>- objašnjava cilj zadatka</p> <p><i>Sada kada ste ponovili vrste linija, vaš je zadatak napraviti umnu mapu čija je središnja tema JA. U sredini umjesto riječi ja nacrtajte nešto što vas predstavlja. Četiri glavne grane koje umna mapa mora sadržavati su hobiji, zanimacije, ciljevi i život u budućnosti. Prilikom oblikovanja umne mape, odaberite hoćete li koristiti simetričnu ili asimetričnu kompoziciju, a nju gradite različitim vrstama linija.</i></p>	<p>- prate najavu zadatka</p> <p>- promišljaju o izgledu svoje umne mape</p> <p>- planiraju način na koji će koristiti linije</p>	<p>- frontalni rad</p>	<p>- razgovor</p>	

<p>3. PONAVLJANJEmin</p>	<p>- zahtijeva od jednog učenika da ponovi zadatak</p> <p><i>Može li mi netko ponoviti zadatak?</i></p> <p><i>Tako je, a kakva mora biti kompozicija?</i></p>	<p>- ponavljaju zadatak</p> <p>Radimo umnu mapu na temu ja koja mora sadržavati četiri glavne grane, a to su hobiji, zanimacije, ciljevi i život u budućnosti</p> <p>Moramo izabrati između simetrične ili asimetrične kompozicije koju oblikujemo različitim vrstama linija.</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	
<p>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKAmin.</p>	<p>-prilazi individualno ako netko ima problema s razumijevanjem zadatka</p> <p>- potiče na što originalnije ideje</p> <p>-pojašnjava razliku između simetrične i asimetrične kompozicije</p> <p>-potiče promišljanje o oblikovanju rada</p>	<p>- promišljaju o oblikovanju umne mape</p> <p>- izvode likovni zadatak</p> <p>- primjenjuju simetričnu i asimetričnu kompoziciju</p> <p>- oblikuju različitim vrstama linija</p>	<p>- Individualni rad</p>	<p>- demonstracija</p> <p>- razgovor</p> <p>- praktičan rad</p>	<p>- flomasteri</p>
<p>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA ...min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p>- predstavlja definiciju identiteta</p> <p>- predstavlja definiciju popularne kulture</p> <p><i>Umnom mapom koji ste sada napravili odgovorili ste na pitanje „tko sam ja?“ te time imamo iskaz o vašem identitetu.</i></p> <p>Na prezentaciji prikazujemo definiciju identiteta.</p> <p><i>O čemu ovisi identitet? Kako ste vi usvojili vaše zanimacije i hobije?</i></p>	<p>-objašnjavaju razvoj identiteta</p> <p>- prepoznaju elemente medija koji utječu na njihove zanimacije i hobije</p> <p>Pa ovisi o kulturi u kojoj živimo i našem načinu života.</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	<p>- power point prezentacija</p>

	<p><i>Odično, a kako recimo doznajete nove stvari u vašim hobijima? Recimo za neku novu igricu, seriju ili pak neki novi recept?</i></p> <p><i>To što ste sad nabrojali mediji su koji predstavljaju sadržaj koji se sviđa velikom broju ljudi, odnosno pripadaju popularnoj kulturi.</i></p> <p>Na prezentaciji predstavljamo definiciju popularne kulture.</p> <p>Popularna kultura pojam je koji se odnosi na oblike kulture koji se sviđaju velikom broju ljudi koji ih prate. To mogu biti popularna glazba, popularne tiskovine, popularne igre, popularne emisije...</p>	Preko reklama, interneta itd.			
5.2. Ponavljanje	<ul style="list-style-type: none"> - predstavlja zadatak - potiče na promišljanje o utjecaju popularne kulture na zanimacije i hobije <p><i>Molim vas da sad izaberete jedan flomaster u boji te njime na svojoj umnoj mapi zaokružite sve elemente za koje mislite da se temelje na popularnoj kulturi.</i></p> <p><i>Može li netko ponoviti zadatak?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - prate najavu zadatka - ponavljaju zadatak - promišljaju o utjecaju popularne kulture na njihove zanimacije i hobije <p>Moramo jednom bojom na umnoj mapi zaokružiti sve elemente za koje mislimo da se temelje na popularnoj kulturi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - frontalni rad - rad u skupini 	- razgovor	- power point prezentacija
5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova	<ul style="list-style-type: none"> - najavljuje diskusiju - predstavlja pravila diskusije - ponavlja naučeno <p><i>Sada ćemo se podijeliti u dvije velike grupe i imat ćemo raspravu o dobrim i lošim stranama utjecaja popularne kulture na sliku pojedinca. Lijeva strana razreda dati će argumente o dobrim stranama popularne kulture, a desna o lošim. Za početak imat ćete tri minute da smislite prve argumente. Nakon što prva grupa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - prate izlaganje studentice - raspravljaju o dobrim i lošim stranama popularne kulture; objašnjavaju utjecaj medijskih poruka na oblikovanje vlastitih stavova 	<ul style="list-style-type: none"> - frontalni rad - rad u skupini 	- razgovor	- diskusija

	<p><i>iznese argumente, slijedi druga i tako se izmjenjujete.</i></p> <p><i>Idemo sad napraviti zaključak s kojim se svi slažu.</i></p> <p><i>Odlično ste proveli raspravu, a sad mi recite što ne biste htjeli promijeniti pod utjecajem popularne kulture.</i></p> <p><i>Što mislite zašto je važno osvijestiti utjecaj popularne kulture i zašto je to bitno za vašu budućnost?</i></p> <p><i>Odlično. Korištenjem različitih vrsta linija oblikovali ste simetričnu i asimetričnu kompoziciju svoje umne mape. Raspravljali smo o utjecajima popularne kulture na identitet pojedinca, ali i na vaša zanimanja i hobije.</i></p> <p><i>Hvala vam na pažnji i sudjelovanju!</i></p>	<p>Može se zaključiti kako popularna kultura ima značajan utjecaj u formiranju identiteta, bio taj doprinos pozitivan ili negativan.</p> <p>Pa bitno je, jer moramo ostati vjerni sebi i ne padati pod svačiji utjecaj. To će biti važno i kasnije u poslovnom svijetu, a i u oblikovanju raznih odnosa, bilo ljubavnih, prijateljskih ili poslovnih.</p>			
--	--	---	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

**Utjecaj popularne kulture na mene – simetrična i
asimetrična kompozicija**

Ključni pojmovi: simetrična i asimetrična kompozicija

Likovno-umjetničko djelo:

Ryoko Aoki, ***Suha hrana***, 2004.

Albrecht Dürer, ***Studija jastuka***, 1493.

6.1.2. Pisana priprema – Drugi nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Marija Kladarin
Škola: Osnovna škola Matka Laginje, Zagreb
Razredni odjel: 8. razred
Školska godina: 2022./2023.
Dan izvedbe: 31. svibnja 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J: Promjene u životu – prepravljena igračka iz djetinjstva oblikovana otvorenom i zatvorenom masom/volumenom

Iz nastavne teme: Mijenjam se, mijenjam svijet

Tip sata: obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Potaknuti učenike na promišljanje o promjenama u svom životu koje će izraziti pomoću različitih odnosa mase i prostora.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- **primijeniti** otvorene i zatvorene mase
- **iskazati** promjene u svom životu preko igračke iz djetinjstva
- **osmisлити** skulpturu prenamijenjene igračke iz djetinjstva u predmet koji će mu sada koristiti

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Šire istraživanje 5 min. 2. Fokusirano istraživanje 9 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 45 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 – 15 min.
Likovno područje:	Prostorno oblikovanje – modeliranje i građenje
Nastavna tema:	Mijenjam se, mijenjam svijet
Međupredmetna tema:	Osobni i socijalni razvoj <ul style="list-style-type: none"> • osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. • osr A.3.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. • osr A.3.3. Razvija osobne potencijale.
Ključni pojmovi:	Otvorena i zatvorena masa
Likovni elementi:	Volumen
Elementi gradnje likovne sintakse:	Jedinstvo
Likovni motiv:	Prenamijenjena igračka iz djetinjstva
Likovni problem:	Oblikuju otvorenu i zatvorenu masu
Likovno tehnička sredstva:	Glinamol
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	Mike Kelley, <i>Deodorized Central Mass with Satellites</i> , 1991. - 1999. Parviz Tanavoli, <i>The Poet and the Beloved of the King</i> , 1964. – 1966.
Oblici rada:	sociološki oblik rada: individualno, rad u paru psihološki oblik rada: po zamišljanju
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	bacanje loptice, rezimiranje i bilježenje, pronalaženje sličnosti i razlika
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Računalo, projektor
Korelacija:	

Literatura:	<p>a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>):</p> <p>1. . Martina Kosec, Romana Nikolić, <i>OPAŽAM, OBLIKUJEM 8, udžbenik likovne kulture za osmi razred osnovne škole</i>, Profil Klett d.o.o.</p>
	<p>b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>):</p> <p>1. Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura i Likovna umjetnost za osnovne i srednje škole</p> <p>2. Kurikulum međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole</p>

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE min 1.1. Priprema Uvod u problematiku, motivacija	Predstavljanje učenicima <i>Dobar dan! Ja sam Marija Kladarin i studentica sam Akademije likovnih umjetnosti, a danas ću vas provesti kroz nastavni sat u kojem ćete promisliti o promjenama u vašim životima.</i> - priprema nastavna sredstva i pomagala za nastavni sat	- pozdravljaju studenticu	- frontalni rad		
1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (npr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)	- najavljuje prvi zadatak - objašnjava pravila prvog zadatka <i>Za početak, molim vas da se svi premijestite u stražnji dio razreda i stanete u krug.</i> <i>Provest ćemo igru bacanja loptice. Igrati ćemo na sljedeći način: ja ću baciti lopticu nekome od vas, a taj će učenik morati reći svoju najdražu igračku ili društvenu igru iz djetinjstva te najdražu uspomenu koju povezuje s njom. Nakon toga, taj učenik baca lopticu nekom drugom i on odgovara na isto pitanje. To ponavljamo dok svi učenici nisu rekli svoje odgovore i nema bacanja loptice učenicima koji su već odgovorili.</i>	- prate najavu prvog zadatka - pripremaju se za prvi zadatak - razmještaju se u krug	- frontalni rad - grupni	- razgovor - planirana igra - bacanje loptice	

<p>2. FOKUSIRANO ISTRAŽIVANJE</p> <p>2.1..... (povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)</p>	<p>- najavljuje sljedeći zadatak - dijeli papire s pitanjima - definira pojmove otvorena i zatvorena masa</p> <p><i>Sada kada smo završili s ovom igrom, provest ćete intervju sa svojim parom iz klupe.</i></p> <p><i>Na papiru se nalaze pitanja na koja morate odgovoriti ispitujući svoga para. Oboje morate biti ispitivači te osoba koja odgovara na pitanja, zato ste dobili dva papira.</i></p> <p>Pitanja koja se nalaze na papiru: Ovdje zapiši najdražu igračku svog para.</p> <p>Za što mu je sve služila najdraža igračka iz djetinjstva?</p> <p>Neka ti opiše svoju najdražu igru s njom.</p> <p>Koje mu osjećaje budi sjećanje ili ponovno igranje s igračkom iz djetinjstva?</p> <p>Prema čemu danas osjeća iste te osjećaje?</p> <p>Na koji bi način prepravio igračku za nešto što bi mu danas koristilo?</p> <p><i>Kako danas razgovaramo o igračkama, pogledajmo lopticu s kojom smo se na početku sata igrali.</i></p> <p><i>Kako bi ju opisali? Kojeg je ona oblika?</i></p> <p><i>Tako je, koje geometrijsko tijelo ona predstavlja?</i></p> <p><i>Čim možemo primijetiti da se radi o geometrijskom tijelu, a ne liku, znamo da se radi o trodimenzionalnom obliku. To znači da loptica posjeduje određenu masu i volumen.</i></p>	<p>- intervjuičaju svog para - promišljaju o svojoj igrački iz djetinjstva - prisjećaju se osjećaja koje u njima pobuđuje - opisuju prepravljane igračke - analiziraju lopticu - usvajaju pojmove otvoren i zatvorena masa</p> <p>Okruglog. Predstavlja kuglu.</p>	<p>- frontalni rad - rad u paru</p>	<p>- razgovor - intervju</p>	<p>- powerpoint prezentacija</p>
---	--	--	---	----------------------------------	----------------------------------

	<p>Na prezentaciji prikazujemo definiciju volumena.</p> <p>Čime je loptica ispunjena?</p> <p>Tako je, što znači da je dio prostora omeđen plohom od koje je stvorena loptica.</p> <p>Na prezentaciji predstavljamo definiciju mase i volumena.</p> <p>Dok njena masa ovisi o gustoći materijala.</p> <p>Pogledajte sad ovu lopticu, koje razlike primjećujete?</p> <p>Tako je, ako ima rupu, što prolazi kroz masu?</p> <p>Takvu masu nazivamo otvorenom, a masu na prvom primjeru kroz koju prostor ne prolazi nazivamo zatvorenom.</p> <p>Na prezentaciji prikazujemo definicije otvorene i zatvorene mase.</p>	<p>Zrakom.</p> <p>Ova loptica ima rupu u sredini.</p> <p>Prostor.</p>			
<p>2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela nast. sata)</p>	<p>- najavljuje likovni zadatak</p> <p>- objašnjava cilj zadatka</p> <p>Vaš je današnji zadatak prenamijeniti igračku iz djetinjstva u nešto što će vam koristiti danas. Radit ćete s glinamolom kojeg ćete oblikovati otvorenim i zatvorenim masama. Dakle ne odabirete jedno ili drugo, nego se morate koristiti objema vrstama masa.</p> <p>Prisjetite se osjećaja kojeg pobuđuje vaša igračka iz djetinjstva i pokušajte ga prikazati i na prenamijenjenom predmetu.</p>	<p>- prate najavu zadatka</p> <p>- promišljaju o izgledu svoje skulpture</p> <p>- planiraju način na koji će koristiti otvorene i zatvorene mase</p>	<p>- frontalni rad</p>	<p>- razgovor</p>	

3. PONAVLJANJEmin	- zahtijeva od jednog učenika da ponovi zadatak <i>Može li mi netko ponoviti zadatak?</i>	- ponavljaju zadatak Moramo prenamijeniti igračku iz djetinjstva u nešto što bi nam danas koristilo i oblikujemo ju otvorenim i zatvorenim masama.	- frontalni rad - rad u skupini	- razgovor	
4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKAmin.	- prilazi individualno ako netko ima problema s razumijevanjem zadatka - potiče na što originalnije ideje - pojašnjava razliku između otvorene i zatvorene mase - potiče promišljanje o oblikovanju rada	- promišljaju o oblikovanju skulpture - izvode likovni zadatak - primjenjuju otvorenu i zatvorenu masu - prenamjenjuju igračku iz djetinjstva	- Individualni rad	- demonstracija - razgovor - praktičan rad - građenje	Glinamol

<p>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA ...min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p>- govori učenicima da poslože radove u prve klupe</p> <p>- najavljuje analizu i vrednovanje npr. likovnih radova</p> <p>- dijeli listiće</p> <p><i>Molim vas da radove postavite na prve klupe tako da budu okrenuti prema ostatku razreda.</i></p> <p><i>Sada će svatko od vas izvući dva broja. Ti brojevi označavaju vaše radove. Uz to, dobit ćete i četiri papirića. Uz ta dva rada koja ste izvukli, pridružiti ćete papiriće na koje morate napisati što mislite koji je predmet prvobitno bila ta skulptura i u što je prenamijenjena.</i></p> <p>Dakle, dva listića morate upotrijebiti za jedan rad.</p>	<p>- premještaju radove</p> <p>- prate uputstva</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- Individualni rad</p>	<p>- razgovor</p>	
<p>5.2. Ponavljanje</p>	<p>- proziva učenika da ponovi zadatak</p>	<p>- ponavljaju zadatak</p> <p>- promatraju tuđe radove, promišljaju o izgledu i ideji; zapisuju što skulptura predstavlja</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	
<p>5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p> <p>2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija</p>	<p>- govori učenicima novi zadatak</p> <p><i>Pogledajmo koliko ste bili uspješni u pogađanju...</i></p> <p><i>Molim vas da sad svatko od vas kaže što njegov rad predstavlja. Prvo recite koju ste igračku iz djetinjstva izabrali, te u što ste ju prenamijenili.</i></p> <p>- prikazuje dva likovno-umjetnička primjera na PowerPoint prezentaciji</p> <p>- izlaže informacije o oblikovanju i umjetnicima</p> <p>- uspoređuje ta dva primjera</p> <p>Na prezentaciji prikazujemo rad: Mike Kelley, Deodorized Central Mass with Satellites, 1991. - 1999.</p>	<p>- prate izlaganje svojih kolega</p> <p>- zaključuju na kojim radovima je korištena zatvorena, a na kojim otvorena masa</p> <p>-uspoređuju dva likovno-umjetnička primjera</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- analitičko promatranje</p> <p>- razgovor</p> <p>- vrednovanje</p>	<p>. powerpoint prezentacija</p>

	<p><i>Što prikazuje ovo umjetničko djelo?</i></p> <p><i>Vidite li od čega su one napravljene?</i></p> <p><i>Tako je. Ovaj umjetnik koristi plišane igračke u svome radu. Na koji ih način on postavlja u prostor?</i></p> <p><i>Jesu li onda te mase otvorene ili zatvorene?</i></p> <p>Na prezentaciji prikazujemo rad: Parviz Tanavoli, The Poet and the Beloved of the King, 1964. – 1966.</p> <p><i>Pogledajmo sada ovo djelo. Što mislite što prikazuje?</i></p> <p><i>Dobro ste to zapazili. Koje su razlike u materijalu ove skulpture i prošle skulpture?</i></p> <p><i>Tako je, posjeduje li ova skulptura samo zatvorene mase kao i prošla?</i></p> <p><i>Gdje možete primijetiti te otvorene mase?</i></p> <p><i>Tako je. U svom današnjem likovnom radu i vi ste koristili otvorene i zatvorene mase, a promišljali ste o svom djetinjstvu i promjenama koje su se dogodile do sada.</i></p> <p><i>Hvala vam na pažnji i sudjelovanju!</i></p>	<p>Neke šarene kugle.</p> <p>Od plišanih igračaka.</p> <p>Slaže ih u velike kugle i vješa ih sa stropa.</p> <p>Zatvorene.</p> <p>Izgleda kao neki robot.</p> <p>Ova je građena od nekog tvrdog materijala, a ona je bila od plišanih igračaka.</p> <p>Ne, ima i otvorene.</p> <p>Na robotovoj glavi, između nogu, tamo gdje su ovi neki prozorčići....</p>			
--	---	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Promjene u životu – prepravljena igračka iz djetinjstva
oblikovana otvorenom i zatvorenom
masom/volumenom

Ključni pojmovi: Otvorena i zatvorena masa

Likovno-umjetničko djelo:

Mike Kelley, *Deodorized Central Mass with Satellites*, 1991. -
1999.

Parviz Tanavoli, *The Poet and the Beloved of the King*, 1964. –
1966.

6.1.3. Pisana priprema – Treći nastavni dvosat

Ime i prezime studenta: Marija Kladarin

Škola: Osnovna škola Matka Laginje, Zagreb

Razredni odjel: 8. razred

Školska godina: 2022./2023.

Dan izvedbe: 14. lipnja 2023.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J: Savjet budućem sebi – animirani film oblikovan različitim vrstama kompozicije

Iz nastavne teme: Umjetnost i zajednica

Tip sata: obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Potaknuti učenike na promišljanje o savjetima koje bi dali budućem sebi koje će izraziti pomoću animiranog filma oblikovanog različitim vrstama kompozicije.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- **identificirati** vrste kompozicija
- **objasniti** svrhu animiranog filma
- plohama **konstruirati** kompoziciju
- **procijeniti** čemu bi se trebao/la više posvetiti tijekom odrastanja

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Šire istraživanje 5 min. 2. Fokusirano istraživanje 9 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 45 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 - 15 min.
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi – 2D
Nastavna tema:	Umjetnost i zajednica
Međupredmetna tema:	Osobni i socijalni razvoj <ul style="list-style-type: none"> • osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. • osr A.3.3. Razvija osobne potencijale. • osr A.3.4. Upravlja svojim obrazovnim i profesionalnim putem. • osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. • osr C.3.2. Prepoznaje važnost odgovornosti pojedinca u društvu.
Ključni pojmovi:	Kompozicija (horizontalna, vertikalna, dijagonalna, piramidalna, kružna)
Likovni elementi:	Ploha
Elementi gradnje likovne sintakse:	Kadar
Likovni motiv:	Savjet budućem sebi
Likovni problem:	Plohama oblikuju različite vrste kompozicija
Likovno tehnička sredstva:	Kolaž i aplikacija <i>Stop motion studio</i>
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	1. Špela Čadež, Noćna ptica , 2016., kolaž, stop animacija 2. Henry Selick, Koralina i tajna ogledala , 2009., stop animacija
Oblici rada:	sociološki oblik rada: individualno, rad u paru, rad u grupi psihološki oblik rada: po zamišljanju

Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	Planirana igra, rezimiranje i bilježenje, pronalaženje sličnosti i razlika
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Računalo, projektor
Korelacija:	Informatika
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja): 1. Martina Kosec, Romana Nikolić, OPAŽAM, OBLIKUJEM 8, udžbenik likovne kulture za osmi razred osnovne škole, Profil Klett d.o.o.
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): 1. Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura i Likovna umjetnost za osnovne i srednje škole 2. Kurikulum međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* prepričava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE min</p> <p>1.1. Priprema</p> <p>Uvod u problematiku, motivacija</p>	<p>Predstavljanje učenicima</p> <p><i>Dobar dan! Ovo će biti naš zadnji zajednički nastavni sat. U prvom smo satu razgovarali o važnosti vlastitog identiteta, a sjećate li se što smo prošli sat radili?</i></p> <p><i>Tako je, prošlog puta bavili smo se promjenama u vašim životima, od djetinjstva pa do sada. U današnjem nastavnom satu promisliti ćete o svom odrastanju.</i></p> <p>- priprema nastavna sredstva i pomagala za nastavni sat</p>	<p>- pozdravljaju studenticu</p> <p>Prenamijenili smo igračku iz djetinjstva u nešto što nam može danas koristiti.</p>	- frontalni rad		- powerpoint prezentacija
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (npr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)</p>	<p>- najavljuje prvi zadatak - objašnjava pravila prvog zadatka</p> <p><i>Započet ćemo s igrom pantomime koju ćete odigrati u parovima ovako kako sjedite u klupama. Odaberite tko će iz vašeg para biti onaj koji oponaša, a tko onaj koji pogađa.</i></p> <p><i>Vi koji oponašate, dignite ruke kako bih vam dala papiriće s onime što trebate oponašati.</i></p> <p>- dijeli učenicima papiriće na kojima pišu razni likovni iz animiranih filmova.</p> <p><i>Može li sada svaki par pročitati ono što su trebali oponašati?</i></p> <p><i>Što je zajedničko svim tim likovima?</i></p> <p><i>Tako je, svi su likovi iz animiranih filmova.</i></p>	<p>- prate najavu prvog zadatka - pripremaju se za prvi zadatak - igraju pantomimu - oponašaju likove iz animiranih filmova</p> <p>Svi su likovi iz crtića.</p>	- rad u paru	<p>- razgovor, performativna komunikacija</p> <p>- pantomina</p>	

<p><u>2. FOKUSIRANO ISTRAŽIVANJE</u></p> <p>2.1..... (povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - predstavlja definiciju animiranog filma - navodi obilježja animiranog filma - predstavlja definicije kadra i kompozicije - najavljuje zadatak povezivanja <p>Na prezentaciji prikazujemo definiciju animiranog filma.</p> <p><i>Koji su elementi bitni pri stvaranju animiranog filma?</i></p> <p><i>Tako je, kako bi crtači ili animatori što bolje dočarali priču animiranog filma moraju paziti na kadar te na kompoziciju unutar njega.</i></p> <p>Na prezentaciji prikazujemo definiciju kadra i kompozicije.</p> <p>Kako bi ponovili različite vrste kompozicija, molim vas da skenirate QR kod te odigrate igru povezivanja.</p> <p><i>Što bi rekli da je svrha animiranog filma?</i></p> <p><i>A zašto su animirani filmovi važni?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - nabrajaju obilježja animiranog filma - riješavanju zadatak povezivanja <p>Crtež, zvuk, montiranje...</p> <p>Usrećiti djecu i poslati neku dobru poruku.</p> <p>Zato što mogu prenijeti priče na jedinstven način koji razumiju i djeca i odrasli. Također, dobivamo uvid u različite kulture, stvorenja ili robote koji iskazuju svoje osjećaje te se time ne stvaraju predrasude i razvijamo bolje komunikacijske i emocionalne vještine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - frontalni rad - individualni rad - rad u skupini 	<ul style="list-style-type: none"> - razgovor - Istraživačka Igra 	<ul style="list-style-type: none"> - powerpoint prezentacija - Learningapps

	<p><i>Tako je, poruke koje animirani filmovi šalju su vrlo bitne, a za sljedeći zadatak vi ćete slati poruku budućem sebi.</i></p> <p><i>Dobit ćete papir a na njemu morate napisati pismo budućem sebi, 20 godina u budućnost. Pisat ćete savjete o čemu bi ste se trebali više posvetiti tijekom odrastanja.</i></p> <p><i>Može li netko ponoviti zadatak?</i></p>	<p>Moramo napisati pismo budućem sebi u kojemu dajemo savjete o čemu bi se trebali više posvetiti tijekom odrastanja.</p>			
<p>2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela nast. sata)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - najavljuje likovni zadatak - objašnjava cilj zadatka <p>Molim vas da se sad premijestite u grupe po četiri, a vaš je današnji zadatak napraviti animirani film. Za početak, zajedno pročitajte savjete koje je napisao svatko sebi. Vidite koji savjeti se preklapaju ili su slični. U grupi ćete se dogovoriti o pozitivnoj poruci koju će film predstavljati te ona mora savjetovati vas u budućnosti. Zatim, koristit ćete aplikaciju Stop motion, a film ćete graditi kolažem. Prilikom snimanja, kadrovi moraju sadržavati različite vrste kompozicija.</p> <p>Od pet vrsta kompozicija koje smo danas ponovili, izaberite tri koje će sadržavati vaš film.</p> <p>Po kolažu ne crtajte, radimo u ploham.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prate najavu zadatka - promišljaju o pozitivnoj poruci svog animiranog filma - planiraju način na koji će graditi kompoziciju 	<p>- rad u grupi</p>	<p>- razgovor</p>	

3. PONAVLJANJEmin	- zahtijeva od jednog učenika da ponovi zadatak <i>Može li mi netko ponoviti zadatak?</i>	- ponavljaju zadatak Radimo animirani film u Stop motionu koji mora sadržavati pozitivan savjet budućem sebi, film gradimo kolažem koji mora unutar kadra biti postavljen u različite vrste kompozicija.	-frontalni rad - rad u grupi	- razgovor	
4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKAmin.	- demonstrira korištenje aplikacije - prilazi individualno ako netko ima problema s razumijevanjem zadatka - potiče na što originalnije ideje - potiče na upotrebu različitih vrsta kompozicije.	- promišljaju poruci filma - izrezuju plohe - konstruiraju različite vrste kompozicija - koriste se aplikacijom Stop motion - snimaju stop animaciju	- rad u grupi	- demonstracija - razgovor - praktičan rad	- Stop motion - kolaž
5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA ...min 5.1. Priprema	- govori učenicima da pošalju filmove na email - najavljuje analizu i vrednovanje npr. likovnih radova	- šalju filmove na email	- rad u skupini	- razgovor	- power point prezentacija
5.2. Ponavljanje	- poziva učenika da ponovi vrste kompozicija	- ponavljaju vrste kompozicija	- rad u skupini	- razgovor	

<p>5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p> <p>2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analizira s učenicima animirane filmove - potiče na promišljanje o različitim vrstama kompozicije. - prikazuje dva primjera animiranog filma na PowerPoint prezentaciji - izlaže informacije o oblikovanju - uspoređuje ta dva primjera <p><i>Sada ćemo pogledati sve filmove, a vaš je zadatak identificirati različite vrste kompozicija unutar filma.</i></p> <p><i>Koje vrste kompozicija primjećujete? Što mislite koja je poruka/savjet ovog filma?</i></p> <p><i>Sada kad smo pogledali film molim predstavnika grupe da kaže koja je bila poruka filma.</i></p> <p><i>Ova vrsta animacije koju ste danas radili naziva se stop animacija.</i></p> <p>Na prezentaciji prikazujemo definiciju stop animacije.</p> <p><i>Pogledajmo sad neke animirane filmove koji su napravljeni ovakvom vrstom animacije.</i></p> <p>Na prezentaciji prikazujemo: Špela Čadež, Noćna ptica, 2016., kolaž, stop animacija</p> <p>Pogledajmo ovaj film. Što mislite kojom je tehnikom napravljen ovaj film?</p> <p><i>Je li samo crtež? Ovaj film napravljen je od kolaža isto kao što ste i vi danas radili, samo što vi niste crtali po njemu.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - analitički promatraju napravljene animirane filmove - uočavaju različite vrste kompozicija - objašnjavaju poruku filma - analiziraju dva primjera animiranog filma <p>Pa crtež je.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analitičko promatranje - razgovor - vrednovanje 	<ul style="list-style-type: none"> - powerpoint prezentacija
---	---	---	------------------------	---	---

	<p><i>Pogledat ćemo par kadrova, a vi ćete reći o kojoj vrsti kompozicije je riječ.</i></p> <p>Na prezentaciji prikazujemo: Henry Selick, Koralina i tajna ogledala, 2009., stop animacija</p> <p><i>Prepoznajete li ovaj animirani film?</i></p> <p><i>Ona je isto napravljena pomoću stop animacije.</i> <i>Primjećujete li kojom je tehnikom napravljen ovaj film?</i></p> <p><i>Tako je, napravljen je od mnogo minijaturnih skulptura koje su 3D modelirane na računalu ili ručno oblikovane.</i></p> <p><i>Ponovo ćemo pogledati par kadrova, a vi ćete identificirati vrste kompozicija.</i></p> <p><i>Može li netko ponoviti što smo radili na današnjem sat?</i></p> <p><i>Tko će ponoviti kako se zove ovakva vrsta animacije s kojom ste danas snimali film?</i></p> <p><i>Tako je, film ste snimali stop animacijom, a različite vrste kompozicija gradili ste ploham a kolaža.</i></p> <p><i>Što mislite za što će vam koristiti ovo promišljanje u budućnosti? Ovi svi savjeti koje ste danas snimili?</i></p> <p><i>Hvala vam na pažnji i sudjelovanju!</i></p>	<p>Da, to je Koralina.</p> <p>Pa od skulptura.</p> <p>Radili smo animirani film koji je trebao prikazati savjet nama u budućnosti.</p> <p>Stop animacija.</p> <p>Potaknut će nas da više razmišljamo o djetinjstvu i da usvojimo te savjete.</p>			
--	---	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Savjet budućem sebi – animirani film oblikovan različitim vrstama kompozicije

Ključni pojmovi: Kompozicija (horizontalna, vertikalna, dijagonalna, piramidalna, kružna)

Likovno-umjetničko djelo:

1. Špela Čadež, *Noćna ptica*, 2016., kolaž, stop animacija
2. Henry Selick, *Koralina i tajna ogledala*, 2009., stop animacija